

บทที่ 3

พื้นฐานชุมชนและบ่อเกิดของความขัดแย้ง

การก่อเกิดชุมชน

หมู่บ้านแหลมฉบังเป็นชุมชนโบราณ อยู่ในจังหวัดชลบุรี แต่เดิมเป็นป่าที่มีพื้นที่ดอนลาดลงเป็นทุ่งลุ่มดอน มีภูเขาแหลมฉบังกั้นพายุที่มาจากฝั่งทะเล การรวมตัวของชุมชนในแถบภาคตะวันออก เป็นชุมชนโบราณสามารถหาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้จากบริเวณลุ่มน้ำพานทองที่ไหลผ่าน อำเภอพนัสนิคม ชุมชนโบราณได้มีการขยายตัวหรือเคลื่อนตัวไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้และพัฒนาเป็นบ้านเมืองในยุคแรก ๆ ในบริเวณที่เรียกว่าเมืองพระรถ ในสมัยทวารวดี กล่าวคือ

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในสมัยกรุงศรีอยุธยา เมืองต่าง ๆ ในภาคตะวันออกที่ปรากฏหลักฐาน ระหว่าง พ.ศ. 1893-2310 มีดังนี้คือ เมืองชลบุรี เมืองระยองและเมืองฉะเชิงเทรา ชื่อชลบุรีที่ถูกตราขึ้นครั้งแรกในทำเนียบศักดินาหัวเมืองปี พ.ศ. 1998 เป็นหัวเมืองชั้นตรี เมื่อเมืองพระรถเริ่มหมดบทบาทลง ความเจริญของดินแดนแถบนี้ย้ายไปอยู่ที่ศรีพโล ซึ่งอยู่ห่างจากทะเลเพียง 700 เมตร จึงทำให้เกิดชุมชนโบราณริมทะเล นานาจากเมืองศรีพโลแล้วในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนกลางยังมีเมือง บางปลาสร้อย บางพระเรือ และบางละมุง (ชัย เรื่องศิลป์, 2541, หน้า 127-128)

หลักฐานเหล่านี้อาจสันนิษฐานถึงการตั้งถิ่นฐานของชุมชนบริเวณแหลมฉบังได้เพราะชุมชนแหลมฉบังอยู่ไม่ห่างจากบางละมุง หลักฐานอีกอย่างหนึ่งคือ งานขุดค้นพบทางโบราณคดี ได้นำของกรมศิลปากรซึ่งได้ค้นพบซากเรือจมและโบราณวัตถุจากแหล่งเรือจมจำนวน 19 แหล่งในเขตชายฝั่งภาคตะวันออกตั้งแต่ชลบุรีถึงจังหวัดตราด ในจำนวนนี้มีแหล่งเรือจมอยู่ บริเวณเกาะสีชัง 3 แหล่ง ส่วนใหญ่เป็นเรือสำเภาบรรทุกสินค้าเดินทางติดต่อค้าขายระหว่างกรุงศรีอยุธยากับเมืองท่าชายฝั่งทะเลตะวันออกเฉียงใต้ในระหว่างพุทธศตวรรษที่ 21-24 เนื่องจากบริเวณแหลมฉบังเป็นชายฝั่งตรงข้ามกับเกาะสีชังและมีชัยภูมิที่เหมาะสมในการหลบคลื่นลม อาจเป็นข้อสันนิษฐานอีกอย่างหนึ่งถึงการเริ่มต้นถิ่นฐานของชุมชน

คำว่า " แหลมฉบัง " เป็นชื่อที่ตั้งขึ้นจากสภาพทางภูมิศาสตร์ กล่าวคือ พื้นที่บริเวณหมู่บ้านแหลมฉบังเป็นที่ยื่นออกไปในทะเล จึงเรียกว่าแหลม อีกทั้งยังมีภูเขามาบังทั้งที่ในหมู่บ้าน เมื่อ

เกิดพายุ พายุจะปะทะกับภูเขาจึงไม่โดนบริเวณที่เป็นหมู่บ้าน ชาวบ้านจึงเรียกพื้นที่ดังกล่าวว่า
แหลมฉับ (นางยุรา กฤษณะภูติ, 2545)

การตั้งรกรากบริเวณแหลมฉับในสมัยแรก เริ่มจากการเป็นจุดในการขนส่งไม้พิน 2
ศอก เป็นไม้ที่ตัดมาจากป่ามีขนาดยาว 2 ศอก ซึ่งใช้ทำเป็นเชื้อเพลิงจากบ้านโรงโปะ จันทบุรีและ
ตราด โดยมีเรือใบบรรทุกไม้พินเหล่านี้ไปส่งโรงเคี้ยวน้ำตาลที่พระประแดงและบางหญ้าแพรกเมือง
ปากน้ำสมุทรปราการ การค้าขายไม้พินสองศอกสิ้นสุดลงเนื่องจากการเปลี่ยนใช้วัสดุจั่วพวก
ซีเลื่อยจากภาคเหนือเป็นเชื้อเพลิงของการเคี้ยวน้ำตาล

เมื่อหมดยุคในการส่งไม้พินแล้วนั้นจึงทำให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นฐานและได้มีการรวม
ตัวกันของกลุ่มคนไทยในหมู่บ้านเพื่อสำรวจพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูกและประมงเพื่อให้
เกิดการเลี้ยงชีพของคนในชุมชน เนื่องจากคนไทยในชนบทมีอาชีพดั้งเดิมเป็นอาชีพเกษตรกรรม
 อีกทั้งยังเป็นชุมชนริมทะเลอยู่แล้ว จึงต้องหาพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การประกอบอาชีพทั้งทางการเกษตร
 และทางประมง จึงได้เดินทางอพยพมาตั้งถิ่นฐานที่บริเวณแหลมฉับ ซึ่งมีความเหมาะสมอย่าง
 มากเนื่องจากพื้นที่ด้านบนเหมาะแก่การเกษตร ส่วนพื้นที่ส่วนล่างเหมาะแก่การประมงซึ่งคนใน
 ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในการใช้ชีวิตชีวิตทั้งสองด้าน พื้นที่แหลมฉับเป็นพื้นที่ไม่มีผู้จับจองและ
 ไม่มีหมู่บ้าน กลุ่มบุคคลดังกล่าวจึงได้มาสร้างบ้านเรือนโดยการรวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อนเพื่อสร้าง
 ชุมชนหมู่บ้านแหลมฉับขึ้น (โอม วัฒนวิเชียร, 2545)

บรรพบุรุษรุ่นแรก ๆ ของหมู่บ้านแหลมฉับสามารถทำความมาจาก ยายคำ กับ ปู่อด
 ซึ่งเป็นบรรพบุรุษในยุคแรกเป็นกลุ่มญาติพี่น้อง คือทั้งยายคำและปู่อดเป็นกลุ่มบุคคลที่อพยพ
 มาจากบ้านบางละมุงและได้นำเอากลุ่มลูกหลานของคนในตระกูลยายคำและตระกูลปู่อดมา
 อาศัยอยู่ที่บริเวณบ้านแหลมฉับ ซึ่งคนในครอบครัวของยายคำและปู่อดได้แต่งงานกันจึงทำให้
 มีความเกี่ยวพันกันเป็นญาติพี่น้องโดยการแต่งงานของกลุ่มตระกูลทั้งสองครอบครัว

จึงทำให้รวมตัวกันเริ่มมาเป็นชุมชนแล้วได้ขยายพื้นที่ออกไป เพื่อสร้างเป็นหมู่บ้าน การ
 ดำเนินชีวิตของคนในชุมชนมีความสัมพันธ์กับลักษณะทางภูมิศาสตร์ ภูมิอากาศ และสภาพแวดล้อม
 อย่างยิ่ง

คนจากบ้านบางละมุงได้อพยพลงมา โดยการที่อาศัยเรือสำเภาจากการขนส่งไม้พิน ได้
 อพยพลงมารวมทั้งการขยายตัวของที่พักแรมของชาวเรือ จึงทำให้เกิดการรวมตัวกันของคนใน
 หมู่บ้าน ซึ่งคนที่อพยพมานั้นส่วนใหญ่เป็นคนในบ้านบางละมุง เนื่องจากบ้านบางละมุงส่วนใหญ่
 จะออกเรือประมง เมื่อมาเจอกันที่แหลมฉับจึงชักชวนกันให้ตั้งรกราก คนในหมู่บ้านจึงมีความ
 สัมพันธ์กันเป็นระบบเครือญาติ โดยที่แต่ละครอบครัวมีการแต่งงานกัน กล่าวคือ เมื่อครอบครัว

หนึ่งได้แต่งงานกับอีกครอบครัวหนึ่งทางฝ่ายหญิงจึงกลายเป็น ลูกสะใภ้ และส่วนฝ่ายชายจะกลายเป็นลูกเขย ทำให้ทั้งสองครอบครัวมีความเกี่ยวข้องกันโดยการนับญาติ เมื่อแต่งงานกันแล้วฝ่ายชายจะให้ฝ่ายหญิงเข้ามาอาศัยในบ้านของฝ่ายชาย ซึ่งในบ้านของฝ่ายชายจะมี ปู่ย่า ตายาย พี่ป้า น้าอา อยู่รวมกัน ดังนั้นการรวมตัวกันของคนในหมู่บ้านแหลมฉบังโดยพื้นฐานจะเกิดจากความผูกพันแบบญาติพี่น้องกัน

ระบบเศรษฐกิจของชุมชน

ชุมชนแหลมฉบังเป็นชุมชนที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจแบบยังชีพและอาศัยพึ่งตนเอง ภายในชุมชนเป็นหลักจากการที่คนในชุมชนมีการปลูกข้าว ไร่เป็นอาหารหลัก และการออกหาปลา เพื่อเป็นกับข้าวเนื่องจาก อาศัยภูมิประเทศทางทะเลและมีที่ลุ่มดอน มากำหนดวิถีชีวิตของ

วิถีชีวิตของชาวบ้านในการปลูกข้าว

ชุมชนแหลมฉบังมี พื้นที่ส่วนกลางชุมชนปลูกข้าวเนื่องจากพื้นที่ส่วนกลางนี้จะเป็นพื้นที่ลุ่มหนอง ถึงหน้าน้ำ พื้นที่ดังกล่าวจะเป็นหนอง จึงเหมาะแก่การปลูกข้าวที่เรียกว่า การทำนา หนอง ส่วนพื้นที่ส่วนล่างจะติดกับทะเลจึงทำอาชีพประมงและปลูกที่อยู่อาศัยในการปลูกข้าว นั้นคนในหมู่บ้านจะมีกระบวนการ ดังนี้คือ (นางผอวย ถนอมรอด และนางไผ่ วัฒนะวิเชียร, 16 กันยายน 2545)

1. ในขั้นแรกชาวนาจะต้องมีการเตรียมดินไว้เพื่อสำหรับปลูกข้าว ในการเตรียมดินจะต้องเตรียมไว้ 2 แปลง โดยที่แปลงแรกชาวนาจะมีการหว่านข้าวเพื่อเพาะเป็นข้าวกล้าที่สมบูรณ์ ส่วนแปลงที่สองจะมีการไถตะ เพื่อให้น้ำหรือพืชที่ไม่จำเป็นตาย โดยการไถตะ ให้ดินกลบหน้าปล่อยให้น้ำเน่า ขณะที่รอให้น้ำเน่า นาที่หว่านกล้าจะมีต้นกล้าขึ้น
2. การไถนา เมื่อต้นกล้าโตพอที่จะถอนไปปักดำแล้ว เมื่อหญ้าตายจะมีการไถแปร เพื่อเตรียมดินครั้งสุดท้ายในนาแปลงที่จะปักดำ เมื่อไถเสร็จแล้วจึงคราด 1-2 ครั้ง เพื่อให้ดินแตกย่อย แล้วเอาคราดขนดินจากที่สูงมาที่ต่ำเพื่อปรับให้ดินเสมอกัน เมื่อเตรียมดินเรียบร้อยแล้วจึงมีการ "เอาแรง " ของคนในหมู่บ้านในการช่วยกันดำต้นกล้าหรือเรียกว่าการดำนา

ในการถอนกล้าที่หว่านไว้ไปปักดำในดินที่เตรียมแล้ว เพื่อให้ข้าวเจริญเติบโตต่อไป ก่อนหลกกกล้าต้องเตรียมตอกมัดก้ากล้า ซึ่งทำเช่นเดียวกับตอกมัดฟ่อนข้าว แต่ขนาดสั้นและบางกว่า แปลกกกล้าที่จะถอนต้องมีน้ำขังท่วมโคนต้นกล้าหรือลึก 3-5 ซม. กล้าที่ถอนแล้วต้องสะบัดหรือฟาดกับเท้าให้ดินหลุดจากราก แล้วมัดเป็นมัด ๆ เพื่อขนไปปักดำ

วิธีการไถนา ใช้ควายตัวเดียวและไถคนเดียว มีการไถวนไปทางซ้ายตามรูปของแปลงนา ส่วนใหญ่เริ่มจากริมคันนา ถ้านาแปลงเล็กก็จะไถวนรอบทั้งแปลงเมื่อต้นกล้าขึ้นมาเป็นต้นข้าว พร้อมทั้งจะออกทรงหรือข้าวตั้งท้องนั้น จะมีพิธีรับขวัญข้าวคือ การบายศรีสู่ขวัญข้าวอุปกรณ์ที่ใช้ในการบายศรีคือ “ท่านเหลว” (ภาษาถิ่น) แล้วจึงนำท่านเหลวมาปักบริเวณพื้นที่ ที่ข้าวกำลังออกรวง ในการบายศรีสู่ขวัญนี้จะทำกันช่วงประมาณเดือน 11 หรืออีกอย่างหนึ่ง ว่า “พิธีรับท้องข้าว”

ท่านเหลว คือ ไม้ไผ่มาสานเป็นรูปสามเหลี่ยมเพื่อให้วางข้าว ปลา อาหารในการบายศรีสู่ขวัญข้าว ส่วนด้านล่างจะเป็นไม้ง่ามเพื่อให้ท่านเหลววางอยู่ด้านบน

ข้าวหนักหรือ ข้าวใหญ่ คือ ข้าวที่มีการปลูกประมาณ 6-7 เดือนจึงจะทำการเก็บเกี่ยวได้ เหมาะแก่พื้นที่ที่มีการทำนาหนอง ข้าวที่ใส่ปลูกจะเป็น ข้าวหางเม่น ข้าวปิ่นแก้ว เป็นต้น

ข้าวที่คนในหมู่บ้านทำการเพาะปลูกส่วนใหญ่จะเป็นข้าวหนัก ซึ่งเหมาะแก่การเพาะปลูกในพื้นที่ลุ่มนาหนองเนื่องจาก ข้าวหนักนี้จะสามารถอยู่ในน้ำที่มีน้ำอยู่ตลอดเวลาได้ ส่วนข้าวเบา จะเหมาะสมกับนาดอน เนื่องจากระยะเวลาของการปลูกมีระยะเวลาเพียง 3 เดือน เมื่อครบ 3 เดือนน้ำจะแห้ง ข้าวเบาจะไม่สามารถอยู่ในน้ำลุ่มหนองได้ เพราะข้าวไม่สามารถอยู่ในน้ำได้เป็นระยะเวลานานส่วนเมล็ดพันธุ์ของข้าวที่ใช้จะมาจากการเก็บข้าวเปลือกของตนเองจากการทำนาในครั้งก่อน จะต้องมีการแยกเมล็ดข้าวที่สมบูรณ์ ชนิดของพันธุ์ข้าวที่ปลูกจะเป็นข้าวเหลืองอีติด ข้าวขาวเม็ดเล็ก ซึ่งเป็นที่นิยมมาก เนื่องจากจะให้เมล็ดข้าวที่สมบูรณ์และหาได้ง่ายในท้องถิ่น

3. เมื่อถึงระยะในการเก็บเกี่ยว ก่อนที่จะมีการเก็บเกี่ยวจะมีพิธีแรกเกี่ยว คือ ในแต่ละบ้านจะหาวันฤกษ์ดีของตนเองจะเป็นวันใดก็ได้ที่ท้องฟ้าโปร่ง มาทำการแรกเกี่ยวโดยการเกี่ยวข้าวเพียง 3 กอง เพื่อเป็นการเอาฤกษ์เพื่อให้ได้ข้าวที่ออกมามีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ วันต่อมาจึงเป็นวันเกี่ยวจริง ในวันเกี่ยวจริงคนในหมู่บ้านจะมาใช้แรงงานหรือเรียกอีกอย่างว่า “การลงแขกเกี่ยวข้าว” ในการลงแขกเกี่ยวข้าวนั้นจะมีการร้องเพลงไปด้วย เพราะว่าในการเกี่ยวข้าวจะต้องใช้เวลานานในแต่ละพื้นที่เพื่อความที่จะให้เวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการที่คนในหมู่บ้านเป็นคนที่รักความสนุกสนานจึงได้มีการร้องเพลงเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน

การลงแขก ของคนในชุมชนแหลมฉบังนี้ จะมีการบอกกล่าวเพื่อนบ้าน หรือญาติพี่น้องที่อยู่ในชุมชนแหลมฉบัง ให้มาช่วยเหลือตนเองในการที่จะเกี่ยวข้าว เนื่องจากในการปลูกข้าวในแต่ละครั้งจะใช้พื้นที่ในการปลูกข้าวมาก จึงไม่สามารถที่จะเกี่ยวข้าวได้เพียงคนเดียว จึงต้องหาแรงงานคนเข้ามาช่วยในการเกี่ยวข้าว

4. เมื่อทำการเกี่ยวข้าวเสร็จแล้วชาวบ้านจะต้องเอาข้าวมาตากเพื่อให้ข้าวแห้งกลายเป็นข้าวเปลือก ในการตากข้าวจะต้องทำพื้นที่ในการปลูกข้าวตากเป็นลานกว้าง โดยการใช้ควาย

ย่ำดินให้แน่น มีการใช้ขี้ควายมาลาดที่ลานเพื่อให้ดินแข็งขึ้น แล้วจึงเอาจอมมาขุดหน้าดินเพื่อให้ดินแห้งเสมอกัน เมื่อเตรียมลานเสร็จแล้วจึงมีการ “ลูหัวฟอน” แล้วจึงใช้ควายในการเหยียบบนพื้นที่มีต้นข้าวตากแห้งประมาณ 3 หนเพื่อให้เมล็ดข้าวหลุดจากต้นข้าว เรียกว่า ลานฟอนข้าว ใช้สำหรับ นวดข้าว

การลูหัวฟอนคือ การเกี่ยวข้าวแล้วจะมัดเป็นมัด ๆ เป็นฟอน ๆ แล้วตั้งไว้ในนาที่เตรียมเป็นลานตากข้าว แล้วเอาฟอนข้าวตั้งขึ้นเป็นฟอน ๆ ให้เต็มพื้นที่จึงได้เป็นข้าวเปลือก เมื่อได้แล้วจะมีการโรยข้าวให้ได้ข้าวที่สมบูรณ์ คือ การคัดเมล็ดสีบออกไป ถ้าเมล็ดข้าวไหนไม่สมบูรณ์ข้าวจะตกไปอีกที่หนึ่ง เมื่อได้ข้าวเปลือกที่สมบูรณ์แล้วจะนำเข้าไปใส่ยุ้ง ในการเอาข้าวใส่ยุ้งจะต้องเอาข้าวเปลือกใส่เกวียนแล้วจึงนำไปเก็บไว้ที่ยุ้ง เมื่อเก็บข้าวเปลือกไว้ที่ยุ้งข้าวแล้วนั้นจะต้องปิดไว้ตลอดจนถึงเดือน 4 จึงจะมีพิธีเปิดยุ้ง โดยมีหมอมาทำขวัญข้าว ซึ่งมีการเอาขันตักบาตรตักข้าวเปลือก 1 ขัน แล้วกล่าวเชิญแม่โพสพให้อยู่กับข้าวเผือกบนนา ตักดวงข้าวให้ได้ร้อยเกวียนพันเกวียน เมื่อทำพิธีเสร็จจึงสามารถเอาข้าวเปลือกมาตากแดดอีกครั้งหนึ่ง จึงเอาข้าวมาสี เมื่อได้ข้าวสีแล้วจะต้องเอาข้าวชั้นแรกหุงเพื่อใส่บาตรถวายพระ เนื่องจากมีการนับถือว่าเป็นพิธีศักดิ์สิทธิ์

เครื่องสีข้าวของชาวบ้านจะทำด้วยไม้ไผ่ซึ่งชาวบ้านจะทำการสานเองเอง มีลักษณะคล้ายเครื่องมือแต่จะทำมาจากไม้ ในการหยดข้าวใส่ในदानบนของเครื่องมือ แล้วจะใช้กำลังคนในการหมุนเป็นวงกลมรอบเครื่องมือข้าว ข้าวที่ออกมาจากด้านล่างจะเป็นข้าวกลิ้ง เมื่อกลายเป็นข้าวกลิ้งจะนำข้าวมาตำด้วยครกไม้ขนาดใหญ่ แล้วจึงนำข้าวมาผัดแล้วมาร่อนจึงเป็นข้าวสาร

5. การเตรียมเมล็ดพันธุ์ ชาวบ้านจะมีการคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ตั้งแต่เก็บเกี่ยวเมื่อได้เมล็ดพันธุ์แล้วต้องนำมาเก็บไว้ต่างหากจากข้าวที่ใช้บริโภค เมื่อจะใช้ปลูกจึงนำมาร่อนหรือผัด หรือแช่ข้าวในน้ำเพื่อเอาข้าวสีบออก จากนั้นจึงใส่ภาชนะแช่น้ำไว้ 1 วัน เพื่อให้ข้าวแตกหน่อเมื่อข้าวแตกหน่อแล้วจึงนำมาสรง ให้แต่ละเมล็ดร่วงหลุดจากกัน

แรงงานในการผลิตข้าวส่วนใหญ่ของคนในหมู่บ้านแหลมฉบังจะเป็นแรงงานของผู้หญิง เด็ก คนชราและชายที่ยังไม่ถึงวัยเกณฑ์เข้าไปรับใช้มูลนาย ส่วนชายฉกรรจ์ที่ถึงวัยเกณฑ์ไปรับใช้มูลนายนั้น จะมีการเกณฑ์แรงงานชายในช่วงที่ว่างจากหน้าทำนา เนื่องจากแรงงานชายส่วนใหญ่จะเป็นหัวหน้าครอบครัวและมักจะประกอบอาชีพในการประมง

วิถีชีวิตในการทำประมง

คนในหมู่บ้านแหลมฉบังได้มีการประกอบอาชีพประมงเพื่อหาเลี้ยงตนเอง นอกจากจะปลูกข้าวเพื่อเลี้ยงตนเองแล้วยังประกอบอาชีพประมงควบคู่ไปด้วย เพราะในการพึ่งพาตนเองนั้นจะต้องมีทั้งข้าวและกับข้าวในการประกอบอาหารเพื่อให้ตนเองสามารถดำรงชีวิตได้ ซึ่งอาชีพ

อาชีพประมงของคนในหมู่บ้านนั้นมีการจำกัดหน้าที่ของผู้หญิงและผู้ชายของผู้คนในสมัยอดีต จะมีการให้ผู้ชายซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวออกเรือใบไปหาปลาในทะเล ส่วนผู้หญิงและเด็กนั้นจะปลูกพืชสวนครัวไว้บริเวณบ้าน เนื่องจากคนในสมัยอดีตมีข้อจำกัดที่ว่าผู้หญิงไม่สมควรขึ้นค่อมเรืออาจจะทำให้เมื่อยนางเรือไม่พอใจและทำให้จับปลาไม่ได้มาก เมื่อหมดหน้าเกี่ยวข้าวชาวบ้านในหมู่บ้านจะมีการออกเรือเพื่อหาสัตว์น้ำ เรือที่ใช้ในการทำประมงจะใช้เรือใบและเรือแจว โดยคนเป็นคนแจว โดยหาคนแจวหัวและแจวท้ายเรือ

ในการหาปลานั้น จะใช้เชือกฟอก เชือกฟอกนั้นจะเป็นเชือกที่มาจากบ้านแหลม บริเวณเมืองปากน้ำสมุทรปราการ จึงเรียกว่าเชือกสายบ้านแหลม คนในหมู่บ้านนิยมใช้เชือกบ้านแหลมเนื่องมาจากเป็นเชือกที่หาได้ง่าย ในการออกเรือประมงครั้งหนึ่งสามารถไปหาเชือกบ้านแหลมได้จากการเลือกเปลี่ยนผลผลิตทางการเกษตรกับคนในบริเวณเมืองปากน้ำ อีกทั้งเชือกบ้านแหลมนั้นมีความเหนียวเป็นพิเศษจึงเป็นที่นิยมสูงของคนในหมู่บ้าน เมื่อคนในหมู่บ้านได้เชือกมาแล้ว ได้มีกระบวนการทำเชือกบ้านแหลมให้ทนทานยิ่งขึ้นคือ จะมีการนำเชือกมาชิงให้ตึงกับเสาบ้านจำนวน 2 ต้นเพื่อให้เชือกคลายออกจากกัน แล้วจึงเอาเปลือกไม้โกงกางที่หามาได้จากบริเวณป่าชายเลนแถวหมู่บ้าน มาผูกกับเชือกจนเชือกแข็ง เมื่อยางของไม้โกงกางจับเชือกแข็งแล้ว จึงได้เชือกที่พร้อมในการใช้งาน เมื่อได้เชือกฟอกที่ชาวบ้านทำเองแล้วชาวบ้านจะต้องหลอมลูกตุ้ม เพื่อให้ลูกตุ้มถ่วงกับเชือกไม่ให้เชือกลอยขึ้นมาเหนือน้ำ เมื่อใช้ลูกตุ้มหยอติดกับปลายเชือกจะทำให้เชือกจม น้ำ ซึ่งสามารถจะช่วยให้การตกปลาได้ขนาดใหญ่

ลูกตุ้มนี้นำมาจากการตะกั่วที่ได้มาจากการแลกเปลี่ยนสินค้าการเกษตรจากหมู่บ้านอื่น โดยการนำตะกั่วที่ได้มาหลอมเป็นลูกตุ้ม ชาวบ้านจะหลอมลูกตุ้มโดยการ พับกระดาษให้เป็นรูปกรวย แล้วจึงเอากรวยไปฝังดินในแนวตั้ง เมื่อได้กรวยที่ฝังดินแล้ว จึงทำตะกั่วที่ถูกเผาไฟจนเป็นน้ำเหลวมาเทใส่กรวย แล้วนำไม้มาแทงไว้ตรงกลางเพื่อให้เป็นรู จึงปล่อยให้กรวยเย็นตัว จึงสามารถใช้งานได้

เมื่อได้ลูกตุ้มแล้วจะนำมาผูกติดไว้กับเชือกฟอกที่เตรียมไว้ เมื่อได้อุปกรณ์คือเชือกฟอก จึงออกเรือ ในการตกปลาจะใช้เชือกฟอกผูกกับปลายไม้เนื้อแข็ง ปลาที่ตกได้จะเป็นปลาเขียว ปลาสาก ปลาทราย และปลามงเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากปลาทั้งสองชนิดนี้มีมากในเขตบริเวณที่น้ำไม่ลึกมากนัก ทำให้ง่ายต่อการจับปลา ส่วนปลาทุและปลากะบอกนั้นจะใช้การเหวี่ยงแหและจะจับในขณะที่ออกเรือไปกลางทะเล ในการออกเรือในแต่ละครั้งนั้นจะไปตอนเย็นและกลับในช่วงเช้า เนื่องจากทิศทางของกระแสน้ำในช่วงเย็นจะพัดออกทะเล ส่วนกระแสน้ำในช่วงเช้าจะพัดขึ้นบก จึงเหมาะสม

ในการออกเรือในช่วงเย็นและกลับในช่วงเช้า ก่อนที่จะมีการออกเรือแต่ละครั้งนั้นชาวบ้านจะมีการบอกกล่าวเพื่อนบ้านหรือคนในละแวกบ้าน เพื่อมาช่วยในการออกหาปลา คนในหมู่บ้านคนใดว่างก็จะมาช่วยในการออกเรือ เมื่อได้ปลามาแล้ว ผู้ที่เป็นเจ้าของเรือจะแบ่งปลาที่ได้จากการออกทะเลให้กับผู้ที่มาช่วยเหลือในการร่วมกันออกทะเล เพื่อแสดงถึงการมีน้ำใจและการโอบอ้อมอารีและการแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น ทำให้คนในหมู่บ้านมีมิตรไมตรีที่ดีต่อกัน

การออกทะเลเพื่อหาปลาในแต่ละครั้งนั้น คนในชุมชนจะมีพิธีกรรมเนื่องในการออกเรือเพื่อหาปลา โดยการใช้เรือใบขนาดเล็ก ซึ่งก่อนที่จะออกหาปลานั้นจะมีการเซ่นไหว้แม่ย่านางในวันแรม 4-6 ค่ำ เรียกว่า การออกเรือน้ำแรก ในการออกเรือน้ำแรกนี้จะต้องมีพิธีในการเซ่นไหว้แม่ย่านางเรือเพื่อเป็นการขออนุญาตให้เรือออกไปหาปลาเพื่อให้ได้ปลามากเป็นจำนวนมาก รวมทั้งให้เป็นสิริมงคลและขวัญกำลังใจแก่ชาวประมง เครื่องเซ่นไหว้แม่ย่านาง ประกอบด้วยรูป 9 ดอกกล้วย ส้ม อาคาวหวานต่าง ๆ และผ้าสีแดง โดยเอาเครื่องเซ่นไหว้ดังกล่าวไปไว้ที่บริเวณหัวเรือ แล้วจุดธูปบอกกล่าวให้แม่ย่านางช่วยคุ้มครองและให้ได้ปลามาก ๆ ในการออกทะเล แล้วจึงนำผ้าแดงมาผูกที่หัวเรือ เมื่อทำพิธีไหว้แม่ย่านางเรือเรือน้ำแรกแล้ว ชาวประมงจึงก็จะนำเรือออกทะเลได้ โดยมีผู้ช่วยไปเพียงคนเดียว เพราะเนื่องจากว่าเรือมีขนาดเล็กไม่สามารถนำผู้ช่วยไปได้จำนวนมาก เมื่อออกทะเลแล้วก็จะนำเอาเบ็ด แห อวน ซึ่งนำติดตัวไปด้วย ออกหาปลา

ในการหาปลานั้นจะใช้เบ็ดตกปลาขนาดใหญ่ โดยการเอาเหยื่อติดไว้ที่ปากเบ็ดแล้วจึงเอาเบ็ดหย่อนไปในน้ำเพื่อให้ปลาทะเลมากินเบ็ด ส่วนผู้ช่วยอีกคนหนึ่งที่อยู่ทางท้ายเรือจะเหวี่ยงแหไปอีกทางหนึ่งเพื่อให้ได้ปลาเป็นจำนวนมาก เมื่อได้ปลาแล้วก็นำปลาที่ได้มาร้อยเชือก โดยเชือกนี้จะทำมาจากต้นกล้วย โดยการเอาก้านกล้วย หรือเปลือกของต้นกล้วยมาฉีกเป็นเส้น ๆ แล้วมาตากให้แห้งจนเหนียว เมื่อได้เชือกแล้วจะเรียกว่าเชือกกล้วย แล้วก็นำปลาที่ได้มาร้อยใส่เชือกกล้วย ซึ่งจะร้อยโดยการนำเชือกใส่ไปที่เหงือกปลาโดยให้เชือกโผล่ออกมาที่ปากของปลาที่ตกได้ เมื่อได้ปลาเป็นจำนวนมากก็นำเรือกลับ

เมื่อนำปลากลับบ้านก็จะแบ่งปลาออกเป็น 2 ส่วน ในส่วนหนึ่งเป็นการตอบแทนผู้ที่มาช่วยเหลือ แล้วก็นำปลาส่วนที่เหลือแบ่งออกเป็น 2 กอง กองแรกจะนำปลาที่ได้มาปรุงเป็นกับข้าวสด เช่นน้ำพริกปลา ปนปลา ปลาเผา ปลาปิ้ง ปลาย่าง ฯลฯ ส่วนกองที่ 2 จะทำเป็นปลาดกแห้ง โดยนำปลาที่ได้มาขอดเกล็ด ตัดหัว ควักไส้ แล้วล้างให้สะอาด แล้วก็นำปลาที่ได้มาผึ่งแดดไว้บนกระดังที่มีตาถี่ ๆ เพื่อให้น้ำระบายนอกได้ง่าย เมื่อเสร็จขั้นตอนแล้วก็นำปลามาตากแดด

เมื่อกหมดหน้าทำนาและไม่ได้ออกเรือ คนในหมู่บ้านจะมีการปลูกผักสวนครัวเพื่อมาประกอบอาหารในการเลี้ยงชีพ เช่น ต้นหอม ผักกาด หัวไชเท้า แตงกวา พริก มะเขือ ฯลฯ ในการ

หาพื้นที่ในการปลูกผักนั้นจะจับจองพื้นที่ที่ว่าง แล้วจึงปลูกผักที่ต้องการ ในการเลือกพื้นที่นั้นจะเปลี่ยนพื้นที่ในการปลูกผักทุก 1 ปี พอผ่าน 1 ปีแล้วนั้นจึงเปลี่ยนที่ในการปลูกผัก ในการปลูกผักในแต่ละครั้งจะปลูกพืชล้มลุก อาทิเช่น แตงโม เมื่อแตงโมให้ผลผลิตในหนึ่งปี คนในหมู่บ้านนิยมหาพื้นที่ปลูกใหม่เพื่อความสะดวกของผลผลิตที่ต้องการ ผักที่ได้จะนำมาแบ่งปันให้กับคนในหมู่บ้าน หรือนำมาแลกเปลี่ยนสินค้า อาทิเช่น ผ้าฝ้าย กับหมู่บ้านอื่น เนื่องมาจากคนในหมู่บ้านไม่สามารถผลิตผ้าได้ตามความต้องการของคนในหมู่บ้านได้อย่างเพียงพอ มีเพียงไม่กี่ครัวเรือนเท่านั้นและผู้ทีว่างจากการปลูกข้าว หาปลา ปลูกผัก จริง ๆ เท่านั้นที่จะทอดผ้าเพื่อนุ่งห่ม โดยมากคนในหมู่บ้านจะนำข้าว ปลา ฯลฯ ที่คนในหมู่บ้านสามารถผลิตเองและมีมากจนเหลือ จึงนำของเหล่านั้นมาแลกเปลี่ยนกับคนในหมู่บ้านอื่นเพื่อให้ได้เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม (นางไผ่ วัฒนะวิเชียร, 2545)

ในการปลูกข้าว และหาปลาของคนในหมู่บ้านแหลมฉบังนั้น เป็นการช่วยเหลือกันของคนในหมู่บ้านแหลมฉบัง เป็นจากชุมชนมีรากฐานของระบบเครือญาติอยู่ กล่าวคือ จะใช้การนับถือเป็น พี่ ๆ น้อง ๆ พ่อแม่ ปู่ ย่า ตา ยาย กัน ใครว่างก็จะมาช่วยเหลือกัน ครอบครัวในชุมชนแหลมฉบังเป็นลักษณะของครอบครัวที่รวบรวมญาติไว้ในที่แหล่งเดียวกัน ซึ่งคล้าย ๆ กับระบบสังคมในชนบทที่มักจะปลูกบ้านในเขตละแวกบ้านเดียวกันกับญาติพี่น้อง จึงทำให้มีการปลูกฝังค่านิยมต่าง ๆ ในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้กับเด็ก

พื้นฐานของระบบเครือญาติในหมู่บ้านนั้นจะมาจาก 2 กลุ่ม ด้วยกัน โดยกลุ่มแรกจะมีความสัมพันธ์ โดยทางสายเลือด กล่าวคือ การมีพ่อแม่เดียวกัน ปู่ย่า ตายาย เดียวกัน จากการศึกษาพบว่าคนในหมู่บ้านแหลมฉบังนั้นมีตระกูลใหญ่ ๆ เพียง 5 ตระกูล คือ ถนนมรود, กฤษณะภูติ, แนนเนียน, แยมเยื่อน, สว่างวงศ์ ซึ่งมีอยู่ 5 ตระกูล และพบว่านามสกุลถนนมรودเป็นตระกูลที่มีใช้มากที่สุด

กลุ่มที่สอง คือ กลุ่มที่มีความสัมพันธ์โดยการแต่งงานกัน เมื่อแต่งงานกันแล้ว คนของทั้ง 2 ตระกูลที่แต่งงานกันก็จะมีความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติเข้ามาเกี่ยวข้องกันโดยไม่ใช้ทางสายเลือดแต่เป็นการเกี่ยวพันโดยการแต่งงาน ส่วนการทำพิธีการแต่งงานของคนในหมู่บ้านแหลมฉบังนั้นจะไม่มีพิธีมากมายนัก เพียงแต่ให้ฝ่ายพ่อแม่ของทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชายมารู้จักและรับรู้กัน เนื่องจากการแต่งงานของคนในหมู่บ้านเป็นการแต่งงานของกลุ่มเครือญาติที่รู้จักกันอยู่แล้ว เมื่อแต่งงานกันจึงได้มาปลูกสร้างบ้านเรือนในบริเวณที่เคยอยู่อาศัยแต่เดิม หรือการอาศัยร่วมกันในบ้านของฝ่ายชายหรือฝ่ายหญิง ซึ่งมีพ่อ แม่ ปู่ย่า ตายายอาศัยอยู่ก่อนแล้ว ทำให้คนในหมู่บ้านมีความผูกพันเนื่องจากมีความเกี่ยวพันกันในแต่ละครอบครัว ซึ่งในครอบครัวหนึ่งคนที่เป็น

หัวหน้าครอบครัวหรือมีศักดิ์เป็นพ่อนั้น อาจจะเป็นน้องเขยของอีกครอบครัวหนึ่ง และอาจจะเป็นหลานของอีกครอบครัวหนึ่ง ทำให้เรื่องลำดับญาติได้ยาก แต่คนในหมู่บ้านในถือในเรื่องการเรียงลำดับยากมากนัก แต่จะให้เกียรติผู้ที่มีอายุมากกว่าเป็นสำคัญ

ความสัมพันธ์แบบเครือญาติดังกล่าวเป็นรากฐานที่สำคัญในการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันของคนในหมู่บ้านแหลมฉบัง ดังนั้นในการปลูกข้าวและการหาปลา ซึ่งไม่สามารถที่จะทำได้คนเดียว จึงต้องมีการช่วยเหลือกันหรือการพึ่งพาอาศัยกัน เมื่อพี่ ป้า น้า อา มาช่วยเหลือตนเองในเวลาปลูกข้าว เมื่อถึงเวลาที่พี่ ป้า น้า อา ปลูกข้าวหรือหาปลา เราจึงไปช่วยเขาด้วยความเต็มใจ โดยมาฐานมาจากระบบเครือญาติทั้งทางสายเลือดและไม่ใช้ทางสายเลือด (ยุรา กฤษณะภุมิต, 2545)

ระบบการผลิตในการทำประมงของคนในหมู่บ้านแหลมฉบัง ใช้ระบบการผลิตแบบเสรี กล่าวคือผลผลิตในการทำประมงคนในชุมชนมิได้มีการผูกขาดว่าจะต้องนำปลาที่ได้มาขายให้กับร้านค้าใดร้านค้านั้น แต่จะมีพ่อค้าคนกลางเข้ามาให้ราคาแก่คนในหมู่บ้านเอง คนค้าคนกลางจะเป็นผู้เสนอราคาให้กับเจ้าของเรือประมง ถ้าเจ้าของเรือพอใจก็จะขายให้กับพ่อค้า ไม่มีการจับจองว่าจะต้องขายให้กับพ่อค้าคนใดคนหนึ่ง หรือในการกู้เงินเพื่อทำประมงนั้นจะใช้เงินกู้ของญาติ พี่น้องแทนเงินกู้นอกระบบ เมื่อมีเงินเมื่อไหร่จะมาใช้คืน และไม่มีการกำหนดว่าจะต้องนำปลามาขายให้กับผู้ที่ถูกกู้เงินในราคาถูก

การปกครองของชุมชน

คนในหมู่บ้านแหลมฉบังในอดีตตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษนั้นได้มีการปกครอง โดย การนับถือผู้อาวุโสซึ่งเป็นที่เคารพของคนในหมู่บ้าน ในการปกครองคนในหมู่บ้านนั้นคนในหมู่บ้านจะเรียกผู้ที่ปกครองว่า พ่อบ้าน ซึ่งมีหน้าที่ปกครองความสงบเรียบร้อยของคนในหมู่บ้าน ซึ่งคนในหมู่บ้านจะเชื่อฟังพ่อบ้านนี้มาก และพ่อบ้านจะมีอำนาจในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ หรือเป็นที่พึ่งเมื่อคนในหมู่บ้านเดือดร้อน พ่อบ้านนี้ก็จะมีส่วนช่วยเหลือประมงและทำนาเหมือนกับชาวบ้านในหมู่บ้านทั่ว ๆ ไป เมื่อตกเย็นจึงจะว่าง หรือถ้าใครเดือดร้อนจริง ๆ ก็สามารถเรียกพ่อบ้านมาแก้ไขปัญหาก็ได้ (โถม วัฒนวิเชียร, 2545)

พ่อบ้านจะเป็นคนที่สูงอายุหรือเป็นบุคคลที่คนในหมู่บ้านให้ความเคารพนับถือ ซึ่งเมื่อพ่อบ้านตายลงก็จะหาคนที่เป็นคนดีและเป็นที่เคารพของคนในหมู่บ้านมาเป็น พ่อบ้าน คนต่อไป พ่อบ้านนั้นมักจะเป็นผู้นำในเรื่องการลงแรง ลงแขกต่าง ๆ การบอกกล่าวงานบุญต่าง ๆ ซึ่งพ่อบ้านนี้จะเป็ผู้นำในการทำพิธีมงคลต่าง ๆ

ต่อมาทางราชการได้มีการแบ่งการปกครองในการบริหารราชการในเขตหัวเมืองนั้นเขตแหลมฉบังนับว่าเป็นเขตการปกครองแบบหัวเมืองชั้นนอก การปกครองชุมชนในหมู่บ้านแหลมฉบังนั้นมีการแบ่งอำนาจการปกครองมาจากส่วนกลางซึ่งก็คือรัฐบาล เพื่อให้มีการดูแลทุกข์สุขให้กับคนในชุมชนรวมทั้งการปราบปรามโจรผู้ร้าย หน่วยการปกครองที่เล็กที่สุดคือบ้าน รัฐบาลมีการรวมศูนย์อำนาจและแบ่งส่วนการปกครองหน่วยราชการเป็นกรม ซึ่งเรียกว่าระบบศักดินา รัฐบาลเองได้มีการแบ่งพื้นที่นอกกำแพงกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีออกเป็นสี่แขวง นายแขวงมัยศเป็นขุน แขวงหนึ่ง ๆ แบ่งออกเป็นอำเภอ มีเพียงสองถึงสามอำเภอเท่านั้น เมื่อแบ่งอำเภอจะแบ่งเป็นตำบลซึ่งอยู่ในการปกครองของกำนัน หรือเรียกเป็น กำนันนา หรือกำนันแสนา

ทุกอำเภอแบ่งเขตการปกครองเป็นบ้านมี กำนัน และมีการขอยกออกมาเป็นตำบลซึ่งมีผู้ใหญ่บ้านเป็นหัวหน้า หน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านมีบัญญัติไว้ในพระราชกำหนดข้อ ว่า (ชัย เวียงศิลป์, 2541, หน้า 139-141)

“ให้นายว่ากล่าวแก่ชาวบ้านทั้งปวงทำจำหล่อ แลกของเพลิง หน้าบ้านหลังบ้าน แล้วให้ผลัดเปลี่ยนกันนั่งยามกระแวนบันจบพิทักษ์รักษาป้องกันซึ่งอ้ายผู้ร้ายจะมาทำร้ายคนบ้านนั้น แลให้มีกลองสัญญาณไว้ทุกบ้าน ถ้าแลอ้ายผู้ร้ายเข้าปล้น ในทันใดนั้นให้ตีกลองสัญญาณขึ้น ประการหนึ่งถ้าลูกบ้านมีปืนไว้สำหรับตัวใช้ก็ให้เอาปืนนั้นมาด้วย ประการหนึ่งข้า ม้า โค กระบือหาย ไปติดตามก็ตี ถ้าเป็นทางไกลส่งอำเภอแดนเมืองอื่นไปใช้ ก็ให้เอาหนังสือ ประทับตราเป็นสำคัญเบิกดำเนินไป ประการหนึ่ง ให้ผู้ใหญ่บ้านทำสารบาญชีให้รู้จำนวนระคนอยู่ ณ บ้านนั้นไว้ แล้วให้กำชับว่ากล่าวแก่ชาวบ้านทั้งปวงอยู่จงเื่อง ๆ ถ้าเห็นว่ามีโจรน้ำใจกักระหยาบช้า ก็ให้เอาตัวมาละบบตาบาลเฉพาะพระพุทธิเจ้า แล้วให้เรียกเอาทนายไปไต่ครั้งหนึ่งก่อน..... ประการหนึ่งมีศนายญาติพี่น้องเพื่อนฝูงของชาวบ้านที่อยู่ต่างบ้านนั้น จะมาล่านักเรื่อใครอยู่เรือนของผู้ใดแต่คืนหนึ่งขึ้นไปก็ตี ให้เจ้าเรือนไปบอกแก่ผู้นายบ้านไต่ถามดูนั้นด้วยเหตุใด ให้รู้จักแลหน้า ประการหนึ่งถ้ามีผู้มากฎหมายฟ้องร้องว่ากล่าวหาความแก่ราษฎร ลูกบ้านผู้รักษาเมือง ผู้รั้งกรมการจะบาดหมายเอาตัวต้องคดีไปพิจารณานั้น ให้หมายให้ผู้ใหญ่” ในสมัยอยุธยา มีพนักงานงานตำแหน่งกำนันเกี่ยวข้องกับการรังวัดนาออกโฉนด และเก็บค่านาในเขตท้องที่ของตน ซึ่งคนในหมู่บ้านจะเรียกว่านายบ้าน ซึ่งเริ่มมีตำแหน่งกำนันในสมัยรัชกาลที่สอง

การปกครองของหมู่บ้านแหลมฉบัง ภายใต้ระบบศักดินานั้น ส่วนกลางมิได้เข้ามาปกครองในหมู่บ้านโดยตรง แต่จะส่งคนมาปกครองเมืองศรีราชา อย่างไรก็ตามก็ดูกลาคนพบได้ในตระกูลถนอมรอด ได้เข้ามาอยู่ในหมู่บ้านแหลมฉบัง ต่อมาได้มีการปฏิรูปการปกครองโดยใช้ระบบ

ปกครองในหมู่บ้านโดยตรง แต่จะส่งคนดีมาปกครองเมืองศรีราชา อย่างไรก็ตามดีลูกหลานคนดีในตระกูลถนอมรอด ได้เข้ามาอยู่ในหมู่บ้านแหลมฉบัง ต่อมาได้มีการปฏิรูปการปกครองโดยใช้ระบบการรวมศูนย์อำนาจ ระบบการปกครองจึงเปลี่ยนเป็นการปกครองท้องถิ่นโดยกำหนด ผู้ใหญ่บ้านตำแหน่งทางการเมืองการปกครองนี้ ก็ยังสืบเชื้อสายมาจากคนดีอยู่ กล่าวคือ กำหนดผู้ทำการปกครองความสงบเรียบร้อยของคนในหมู่บ้านแหลมฉบังเป็นบุคคลที่อยู่ในนามสกุลถนอมรอด จะเห็นได้ว่าระบบการปกครองนั้นมีการสืบเชื้อสายมาทางสายเลือดของเจ้าผู้ปกครองในสมัยอดีต

การปกครองของคนในหมู่บ้านจะใช้วิธีการนับถือระบบอาวุโสผสมกับระบบเครือญาติ ในหมู่บ้านแหลมฉบัง มีอยู่ไม่กี่ตระกูล เช่น นามสกุลถนอมรอด และแย้มเย็น ดังนั้นในการเลือกผู้นำชุมชนจะมีการใช้ระบบอาวุโส จะดูจากผู้ใดเป็นผู้อาวุโสในหมู่บ้านและเป็นที่นับถือของคนในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่อยู่ในนามสกุลถนอมรอด และนามสกุลแย้มเย็น

การเลือกกำหนดผู้ใหญ่บ้านในระยะแรก ๆ นั้น ทั้งสองนามสกุลจะมีการปรึกษาหารือกัน เนื่องจากทั้งสองนามสกุลนี้เป็นญาติพี่น้องกัน เมื่อมีการลำดับผู้อาวุโสของนามสกุลถนอมรอดแล้วก็จะมาลำดับอาวุโสของนามสกุลแย้มเย็น จึงเลือกคนของทั้งสองนามสกุลนี้ มาเป็นผู้ปกครองคนในชุมชน โดยทั้งสองนามสกุลจะไม่มีทะเลาะกัน เนื่องจากกระบวนความคิดทางด้านการปกครองคนในชุมชนมีความเชื่อว่าเป็นญาติกันจะไม่ขัดแย้งกัน ใครว่าเห็นดีก็ว่าตามกัน

เมื่อกระแสประชาธิปไตย สูงขึ้นการปกครองในหมู่บ้านเริ่มเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปเล็กน้อย กล่าวคือการมีการคัดเลือกกำหนดมาจากเสียงของชาวบ้านในหมู่บ้าน ในการเลือกตั้งกำหนดหมู่บ้านจะเริ่มต้นด้วยการประชุมชาวบ้านทั้งหมดที่วัด แล้วมีการแนะนำตัวผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งโดยมาผู้เข้าสมัครรับเลือกตั้งก็มีอยู่ 2 ฝ่าย กล่าวคือ ฝ่ายนามสกุลถนอมรอดและฝ่ายนามสกุลแย้มเย็น ซึ่งทั้งสองนามสกุลก็เป็นญาติกัน จึงทำให้อำนาจการปกครองสลับกันไปมาระหว่างฝ่ายถนอมรอดและฝ่ายแย้มเย็น

ต่อมาระบบการปกครองในหมู่บ้านเริ่มเข้าสู่ระบบประชาธิปไตยมากขึ้น กล่าวคือ มีการจัดรูปแบบการปกครองออกเป็นคณะกรรมการซึ่งมีความถนัดทางด้านต่าง ๆ อาทิเช่น การด้านสาธารณสุข ทางด้านการปกครอง โดยมีประธานชุมชนเป็นผู้บริหารสูงสุด จึงทำให้ระบบการปกครองเริ่มมีการขยายอำนาจในการปกครองในฝ่ายอื่น ๆ โดยในปัจจุบันมีนาย เสน่ห์ ภูทองเป็นผู้นำชุมชน และมีนาง แยมเย็นเป็นคณะกรรมการร่วม นางยุรา กระณะภูติ เป็นคณะกรรมการและเลขานุการ ซึ่งมีศักดิ์เป็นน้ำสะในคนโตของนามสกุลถนอมรอด จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันแม้จะมีการเลือกตั้งจากคนในหมู่บ้านก็ตาม นามสกุลถนอมรอดและนามสกุลแย้มเย็นยังเป็นที่นับถือของคนในชุมชนมาจนถึงปัจจุบัน

ระบบความเชื่อและความสัมพันธ์ทางสังคม

ระบบความเชื่อของคนในหมู่บ้านจะมีเรื่องของ วัฒนธรรมและประเพณีเข้ามาเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน กล่าวคือ เมื่อแรกเกิดคนในหมู่บ้านจะมีการให้พระภิกษุดั่งชื่อให้เพื่อเป็นสิริมงคล ประเพณีความเชื่อต่าง ๆ ของคนในหมู่บ้านแหลมฉบังนั้นจะเกี่ยวข้องกับวัดอีกด้วย เนื่องจากคนไทยในสมัยโบราณจะมีความผูกพันกับวัด ซึ่งวัดเป็นที่ให้การศึกษาและรวมกลุ่มเพื่อบำรุงสาธารณะประโยชน์ต่าง ๆ ของคนในหมู่บ้าน

ประเพณีความเชื่อที่หมู่บ้านแหลมฉบังที่เกี่ยวข้องกับวัดได้แก่ ประเพณี การตักบาตรทำบุญ ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า และการเทศน์มหาชาติ (แต่ประเพณีเทศน์มหาชาติในปัจจุบันไม่มีแล้ว) เนื่องจากคนในหมู่บ้านไม่ค่อยมีเวลามาฟังเทศน์ ส่วนใหญ่จะเป็นการทำบุญตักบาตร และทอดกฐินเป็นส่วนใหญ่

การเทศน์มหาชาติของชุมชน

ในการเทศน์มหาชาติทางวัดจะมีการกำหนดวันในการเทศน์ โดยที่ชาวบ้านจะเป็นผู้รับกัณฑ์ทั้ง 13 กัณฑ์ แต่ละคนจะแบ่งกับรับครบทั้ง 13 กัณฑ์ ในการรับกัณฑ์จะมีเครื่องอัฐขบริยานในการเทศน์แต่ละครั้งจะมีชาวบ้านมาฟังเทศน์ที่ศาลา ใน 1 วันจะเทศน์ทั้งหมด 13 กัณฑ์ จะใช้เวลาตั้งแต่ 7 โมงเช้าถึงประมาณ 1-3 ทุ่ม เนื้อเรื่องในการเทศน์มหาชาติจะมีการแบ่งไปด้วยคำสั่งสอนเพื่อให้คนในสังคมเป็นคนดี ไม่มีการเบียดเบียนผู้อื่น ให้คนในสังคมอยู่ในกฎแห่งความดีเป็นที่ตั้ง เพื่อให้สังคมในหมู่บ้านสามารถปกครองตนเองไม่ให้มีความเดือดร้อน การเทศน์นี้ส่งผลให้คนในหมู่บ้านอยู่ในกรอบของความดีและความเชื่อในบาปบุญคุณโทษ และไม่กระทำความผิด อีกทั้งยังเป็นที่พบปะของคนในหมู่บ้านแหลมฉบัง ทำให้ได้พูดคุยได้ถามในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งทำให้คนในชุมชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของคนในหมู่บ้านได้อย่างรวดเร็ว

ในการทำบุญตักบาตรของคนในหมู่บ้านจะมีการตักบาตรในช่วงเช้าและอธิษฐาน ขอให้ข้าวสุกออกมานอกบาตร หรือทัพพีตักข้าวกระทบกับขอบบาตร เนื่องจากบาตรพระทำมาจากดินเผา ถ้าเคาะบาตรจะเป็นรอยและแตกได้ อีกทั้งถือว่าเป็นบาปอีกด้วย ซึ่งในการตักบาตรครั้งแรกของการได้ข้าวสุกนั้น คนในหมู่บ้านเชื่อว่าในปีต่อไปจะสามารถผลิตข้าวได้มากให้เพียงพอับความต้องการและเหลือไปแลกเปลี่ยนสิ่งต่าง ๆ กับหมู่บ้านอื่น ๆ (แสด แยมเย็น, 2545)

การบรวงสรวงเจ้าพ่อสัมฤทธิ์กับเจ้าแม่พัดโบกของชุมชน

ค่านิยมความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของคนในหมู่บ้านแหลมฉบังคือ ค่านิยมความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ชื่อคนในหมู่บ้านแหลมฉบังซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของคนในหมู่บ้านเป็นอย่างมาก

มาก เป็นความเชื่อเกี่ยวกับภูตผีวิญญาณที่ปกปักรักษาให้หมู่บ้านอยู่เย็นเป็นสุข และเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในหมู่บ้าน รวมทั้งการขอพรต่าง ๆ ของคนในหมู่บ้าน เช่น ในการจะออกทะเลเพื่อหาปลานั้นก็จะมาบนบานให้การออกทะเลครั้งนี้จะได้ปลาจำนวนมาก และปลอดภัยกลับมา เนื่องจากในการออกทะเลแต่ละครั้งขึ้นอยู่กับสภาพอากาศว่ามีคลื่นลมมากเท่าใด เวลาใดเพื่อเป็นที่พึ่งทางจิตของชาวบ้านให้กลับมาจากการออกทะเลอย่างปลอดภัย

การบวงสรวงเจ้าพ่อสัมฤทธิ์กับเจ้าแม่พัดโบก จะทำขึ้นเมื่อ ขึ้น 5 ค่ำเดือน 5 ในช่วงเช้าจะมีการนำอาหารคาว-หวานของแต่ละบ้านมารวมกันเพื่อเป็นเครื่องบวงสรวง เมื่อกระทำการบวงสรวงเสร็จแล้วจึงมีการอันเชิญวิญญาณของพ่อแก่ ซึ่งเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เคยพิทักษ์รักษาในบริเวณหมู่บ้าน เข้ามาร่วมพิธีกรรมด้วย โดยมีร่างทรงเป็นสื่อกลางระหว่างพ่อแก่กับคนในชุมชน พ่อแก่นั้นจะรับประทานหมากเพียงอย่างเดียว ร่างทรงนี้จะเป็นคนในหมู่บ้านที่ทำหน้าที่นี้โดยเฉพาะ ชาวบ้านในหมู่บ้านจะทำการสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้ง 3 คือ เจ้าพ่อสัมฤทธิ์ เจ้าแม่พัดโบก และพ่อแก่ ส่วนในช่วงเย็นจะมีการละเล่นลิเกเพื่อถวายให้กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ในงานบวงสรวงเจ้าพ่อสัมฤทธิ์และเจ้าแม่พัดโบกนั้น จะมีพิธีกรรมทางพุทธศาสนาด้วย นั่นคือ จะนิมนต์พระสงฆ์มารดน้ำมนต์และฉันเพล ต่อมาเวลา 10-11.00น. จะมีการจัดเครื่องเซ่นไหว้และทำพิธีบวงสรวง เครื่องเซ่นไหว้ในการบวงสรวงครั้งนี้จะมีอาหาร คาวหวาน 5 อย่าง อาหารคาว 3 อย่างอาหารหวาน 2 อย่าง มาอย่างละ 2 ชุดสำหรับเจ้าพ่อกับเจ้าแม่ และหมากพลู 1 ชุดสำหรับพ่อแก่

คนในหมู่บ้านแหลมฉบังจะเคารพเจ้าพ่อสัมฤทธิ์กับเจ้าแม่พัดโบกอย่างมาก เนื่องจากว่า ชาวบ้านมีความเชื่อเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าพ่อสัมฤทธิ์กับเจ้าแม่พัดโบก เช่นเมื่อบนบานสิ่งใดก็จะได้และถ้าไม่มาแก้บนจะเป็นอันตราย

ในการบวงสรวงเจ้าพ่อสัมฤทธิ์และเจ้าแม่พัดโบก แสดงให้เห็นว่าคนในหมู่บ้านแหลมฉบังมีความเชื่อในเรื่องภูต ผี ปีศาจที่พิทักษ์รักษาให้คนในหมู่บ้านมีความสงบสุข อีกทั้งยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อในตัวเจ้าพ่อและเจ้าแม่ซึ่งเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในหมู่บ้านอย่างเหนียวแน่น

“เคยบนบานให้ลูกชายไม่ต้องเกณฑ์ทหาร ก็ได้ ไม่แก้บนไม่ได้เฮี้ยนมาก”

(ยูรา กรณะภูติ, 2545)

“ไม่ได้ต้องแก้บน ไม่ใช่เรื่องล้อเล่น เฮี้ยนมาก ไม่มีใครกล้าล้อเล่น” เฮี้ยน หมายถึง การลงโทษ อย่างดุตัน (โถม วัฒนะวิเชียร, 2545)

การเซ่นไหว้ป่าช้าของชุมชน

ในการเซ่นไหว้ป่าช้านี้จะกระทำในบริเวณโรงเรียนวัดแหลมฉบัง ซึ่งแต่เดิมเป็นป่าช้าเผาศพ ซึ่งเป็นเขตพื้นที่วัด ในการบวงสรวงป่าช้านี้ จะกระทำบริเวณที่ต้นกระทุ่มที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในบริเวณโรงเรียนซึ่งมีอยู่ต้นเดียวซึ่งอยู่บริเวณหน้าอาคารเรียนด้านหน้า บริเวณใกล้กับสนามของโรงเรียนวัดแหลมฉบัง เครื่องเซ่นไหว้ป่าช้าจะมี ดอกไม้ธูปเทียน หัวหมู เหล้า ขนม โดยมีอาจารย์ใหญ่ทำหน้าที่ในการบวงสรวง ในการเซ่นไหว้ป่าช้านี้ จะกระทำเมื่อต้องการจะทำกิจกรรมใด ๆ เช่นการปลูกสร้างบ้านเรือน อาคารเรียน เหมือนเป็นการบอกกล่าวและการรับรู้ว่าได้มีสิ่งใดเกิดขึ้นในหมู่บ้าน (วิเชียร เลียบทวี, 2545)

วัดของชุมชน

คนในหมู่บ้านแหลมฉบังได้นับถือพระพุทธศาสนา ผู้คนในสมัยก่อนสร้างวัด เพราะถือว่าได้กุศลแรงกว่าการทำบุญอย่างอื่น ๆ บุญกุศลในการสร้างวัดจะช่วยให้ผู้สร้างได้ไปสวรรค์ สิ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจนที่สุดคือการที่ผู้สร้างวัดนั้นได้รับคำสรรณเสริญ และยังได้ใช้วัดนั้นเป็นที่ประกอบกรบุญกุศลและพิธีกรรมทางศาสนา นอกจากนี้ชาวพุทธยัง ใช้วัดเป็นสถานที่เผาศพหรือฝังศพของคนตาย และยังใช้เป็นสถานที่เรียน (นายวิเชียร เลียบทวี, 2545)

วัดในสมัยก่อนนั้นมีความสำคัญต่อสังคมมาก เพราะคนสมัยอดีตนั้นจะนับถือพระ นับถือพุทธศาสนาแน่นแฟ้นด้วยความเลื่อมใสศรัทธาอย่างจริงจัง วัดใด ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับศาสนาก็ได้รับความเคารพอย่างสูง คนในหมู่บ้านมีความเคารพและศรัทธาพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก กล่าวคือได้มีการรวมแรงร่วมใจในการสร้างวัดแหลมฉบังขึ้นเพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ และทางสังคม เนื่องมาจากว่า คนในหมู่บ้านมีความผูกพันในพุทธศาสนาทางวิถีชีวิต ทั้งทางการศึกษา เช่น มีการเล่าเรียนหนังสือของคนในหมู่บ้านที่วัด ทางประเพณี เช่น การทำบุญตักบาตร การบวช การทำพิธีบวช การตาย รวมทั้งทางด้านวัฒนธรรมข้าวของชุมชนชาวนา จะมีการถือเคล็ดที่ว่าเมื่อได้ข้าวมาแล้วนั้น ข้าวที่หุงได้ในการเก็บเกี่ยวครั้งแรกจะต้องนำไปทำบุญ เพื่อให้เป็นสิริมงคลของตนเอง

การทำบุญในหมู่บ้าน จะทำบุญใหญ่ในวันตรุษและวันสารท ในวัน 8 ค่ำ 14 หรือ 15 ค่ำ ถ้าวันขึ้นแรม 8 ค่ำ ตามวัดจะมีการแสดงธรรมเทศนา ชาวบ้านในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียงจะชักชวนกันไปฟังเทศน์ เมื่อชาวบ้านได้มีโอกาสพบปะสนทนากัน ใครมีข่าวสำคัญใด ๆ ก็จะมีการบอกกล่าวกัน ในวันฟังเทศน์ของวัดเหมือนกับเป็นการประชุมชาวบ้านไปในตัว วัดจึงกลายเป็นจุดรวมทางด้านสังคมของคนในหมู่บ้านแหลมฉบังอีกด้วย

ในเดือนหนึ่ง ๆ นอกจากวันขึ้น 8 ค่ำ และวันแรม 8 ค่ำก็ยังมีอีก 2 วันที่ทางวัดได้มีการจัดแสดงธรรมเทศนา คือวันขึ้น 15 ค่ำ กับวันแรมสิ้นเดือน ถ้าเป็นเดือนคี่ก็ 14 ค่ำ ถ้าเดือนคู่ 15 ค่ำ

ชาวบ้านจะเรียกวันประชุมถือศีลฟังธรรมว่า วันพระ และเรียกวัน 14 คำ ว่าวันโกน เพราะพระภิกษุทุกรูปต้องปลงผมและโกนหนวดโกนเคราในวันนั้น (ไผ่ วัฒนวิเชียร, 2545)

วัดในหมู่บ้านแหลมฉบังนั้นยังเป็ศูนย์กลางทางความรู้ทางการศึกษา เนื่องมาจากความเชื่อของคนโบราณว่า "คนโบราณไม่ชอบเก็บหนังสือไว้บนบ้าน เพราะเคารพตัวอักษร ไม่ว่าจะเป็นตัวอักษรขอมหรือตัวอักษรไทย กลัวจะเผลอเดินเหยียดกรายหรือข้ามหนังสือ ซึ่งจะทำให้เกิดเสนียดจัญไรในปัจจุบันและต้องตกรรณเมื่อสิ้นชีวิต ถ้าผู้สะสมหนังสือถึงแก่กรรม คนในหมู่บ้านมักจะขนหนังสือไปถวายวัด คนไม่เอาหนังสือถวายวัดบางคน ถึงแก่เอาหนังสือขึ้นไว้บนชื้อ หรือใส่สาแหรกแขวนไว้กับชื้อจะได้ป้องกันมิให้คนข้าม" ดังนั้น วัดจึงเป็นศูนย์รวมของความรู้ และหนังสือ แต่ในปัจจุบันความเชื่อดังกล่าวได้เลือนหายไป เนื่องจากคนในชุมชนได้มอบหน้าที่ในการให้การศึกษาและเก็บรวบรวมหนังสือไว้ที่โรงเรียนวัดแหลมฉบัง

วัดแหลมฉบังในหมู่บ้านแหลมฉบัง ได้มีมาพร้อมกับการเกิดขึ้นของหมู่บ้าน เนื่องมาจากมีหลักฐานในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ได้มีการสร้างโบสถ์ในสมัยที่พระองค์เสด็จประพาสที่ชลบุรี หลักฐานที่สำคัญในแง่ประวัติศาสตร์ของวัดแหลมฉบังคือ ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการจารึกไว้ที่ผนังอุโบสถ เมื่อคราวซ่อมแซมเปลี่ยนผนังปูนไว้ว่า " พระอุโบสถทำแล้วเมื่อเมื่อสี่กราล่วงได้ 2449 พระสาปิมะเมียร อัครเสวกก็พร้อมด้วยสัปบุรุษทั้งหลาย ขอให้เป็นปัจจัยแก่พระ นิพพานะปัจจะโยโหตุระ ฟ้าทำแล้วศก 125" เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 เสด็จประพาส เกาะสีชังพร้อมด้วยพระราชินี พระองค์ได้เสด็จเยี่ยมชาวบ้านชุมชนแหลมฉบังและทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ กำหนดเขตบริเวณที่ก่อสร้างพระอุโบสถ ของวัดแหลมฉบัง ซึ่งเรียกว่า " การเหยียบโบสถ์" วัดแหลมฉบังจึงเป็นวัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาโดยสมบูรณ์

เจ้าอาวาสวัดแหลมฉบังคนแรกคือ หลวงปู่คง เป็นผู้สร้างวัดคู่กับหมู่บ้านแหลมฉบัง เพื่อให้คนในหมู่บ้านได้ทำบุญและเป็นที่พักพิงจิตใจ อีกทั้งวัดแหลมฉบังมีบทบาททางด้านการศึกษากับคนในหมู่บ้าน เนื่องจากมีการใช้ศาลาวัดสำหรับสอนหนังสือให้กับเด็กในชุมชนรวมทั้งยังเป็นศูนย์กลางทางการศึกษา

เมื่อการศึกษาได้เริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในสมัยปลายรัชกาลที่ 5 คนในหมู่บ้านจึงเริ่มเล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษา ต่อมาคนในหมู่บ้านได้มีการพัฒนาทางด้านการศึกษา กล่าวคือ คนในหมู่บ้านได้มีการร่วมแรงร่วมใจกันในการสร้างโรงเรียน สำหรับศึกษาเล่าเรียนของคนในหมู่บ้าน ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ของวัดแหลมฉบัง เนื่องจาก วัดได้มีการสนับสนุนในด้านการศึกษา

กล่าวคือ พระภิกษุในวัดแหลมฉ้างในช่วงแรกมีบทบาทในการสอนธรรมะแก่นักเรียน จึงต้องการให้วัดเป็นที่กล่อมเกลাজิตใจนักเรียนผู้ที่เข้าไปศึกษาเล่าเรียน

โรงเรียนของชุมชน

ในการก่อตั้งโรงเรียนแหลมฉ้างนั้นได้มีการก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2472 ซึ่งชาวบ้านร่วมมือกันโดยอาศัยศาลาการเปรียญของวัดแหลมฉ้างทำการสอน ตั้งแต่ชั้นประถมปีที่ 1-6 ต่อมาในปี พ.ศ. 2479 ทางราชการได้ยุบการสอนเหลือเพียงชั้นประถมปีที่ 4 เท่านั้น เนื่องจากไม่มีครูมาสอนที่โรงเรียน และได้การสอนเรื่อยมาจนกระทั่งในปีพ.ศ. 2482 ได้มีคณะกรรมการประกอบด้วย นายวิน คุ่มคง อดีตเจ้าอาวาสวัดแหลมฉ้าง นายวง แนนเนียน อดีตกำนันตำบลทุ่งศุขลา นายนิ่ม ถนอมรอด คหบดี ได้ร่วมกันดำเนินการสร้างอาคารเรียนขึ้นใหม่ เป็นเรือนไม้ชั้นเดียว โดยใช้งบประมาณทางราชการเป็นเงิน 800 บาท และประชาชนในหมู่บ้านสมทบ 591.14 บาท รวมเป็นเงินในการสร้างโรงเรียน 1,391.14 บาท

โรงเรียนแห่งนี้สร้างเสร็จเมื่อเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2483 โดยให้ชื่อว่า โรงเรียนประชาบาล ตำบลทุ่งศุขลา หรือชาวบ้านเรียกกันว่าโรงเรียน (นิมวงศ์วิน) เนื่องจากมีการรวมชื่อของคณะกรรมการที่ได้ก่อตั้งโรงเรียนทั้ง 3 คนเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกียรติแก่บุคคลทั้ง 3 ในการสร้างโรงเรียนแห่งนี้ ต่อมาในปี 2510 อาคารโรงเรียนมีความชำรุดมาก คณะกรรมการประกอบด้วย พระครูภักติกิจประยุต์ เจ้าอาวาสวัดแหลมฉ้าง นายลำววย ถนอมรอด ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 ได้ร่วมกันหาเงินในการจัดสร้างอาคารเรียนแบบถาวรขึ้นมาใหม่ เงินที่นำมาปลูกสร้างอาคารเรียนได้มาจากงานผูกพันธสีมาอุโบสถของวัดเป็นเงิน 100,000 บาท บริษัทเอสโซ่บริจาด 100,000 บาท บริษัทซัมมิต บริจาด 300,000 บาท ประชาชนในหมู่บ้านร่วมบริจาด 8,913 บาท และได้งบประมาณจากทางราชการ 90,000 บาท สร้างเสร็จเมื่อพ.ศ.2512 โดยให้ชื่อว่า โรงเรียนแหลมฉ้าง และได้ใช้เป็นสถานที่ในการศึกษาเล่าเรียนมาจนถึงปัจจุบัน

สาธารณสุขของชุมชน

ในอดีตคนในหมู่บ้านแหลมฉ้างเมื่อเกิดการเจ็บป่วยจะใช้วิธีการรักษาโดยการใช้น้ำสมุนไพรพื้นบ้าน เพราะว่าอาการเจ็บป่วยต่าง ๆ เป็นอาการเจ็บป่วยแบบพื้น ๆ เช่น อาการปวดหัว ตัวร้อน เป็นต้น ก็เนื่องมาจากอาหารที่ชาวบ้านในหมู่บ้านรับประทานส่วนใหญ่มีส่วนผสมของยาสมุนไพรรักษาโรคต่างๆ เช่น กลั้วน้ำว่า รักษาอาการท้องผูก กระชาย แก้กึ่งผูกท้องเฟ้อ ผักบั้งทะเล รักษาพิษของแมงกระพรุน กระเทียม ขับลมแก้จุกเสียด เป็นต้น ซึ่งเครื่องปรุงเหล่านี้จะมีในเครื่องแกงของอาหารที่รับประทานเข้าไป จึงทำให้คนในหมู่บ้านไม่ค่อยเจ็บป่วยนัก แต่ถ้าเกิดเจ็บป่วย ถึงขั้นล้มหมอนนอนเสื่อ คนในหมู่บ้านจะมาปรึกษากับ หมอยา ซึ่งบ้านหมอยานี้เป็นบ้านที่รักษาผู้ที่ป่วยด้วยโรคต่าง ๆ

ซึ่งหมอยานี้ จะเป็นคนในหมู่บ้านที่รู้เรื่องยาสมุนไพรและรักษาโรคต่าง ๆ ทำให้คนในหมู่บ้านเมื่อเจ็บป่วยหนัก ๆ ก็จะมาหาหมอยา การรักษาของหมอยานี้ จะใช้คาถาอาคมในการรักษาควบคู่กับยาสมุนไพร ในการรักษาแต่ละครั้งนั้น จะต้องมีการยกครูโดยมีค้ายกครูเป็นดอกไม้ธูปเทียน แล้วจึงนำผู้ป่วยมารักษา ในการรักษาผู้ที่กระตุกหัก หมอยาจะใช้น้ำมันงาฉาบบริเวณที่กระตุกหักและในขณะที่นวดน้ำมันงานั้นจะมีการท่องคาถาอาคมไปด้วย ต่อมาจึงนำไม้ไผ่มาตามที่แขน เรียกว่า การเข้าเผือก เพื่อไม่ให้แขนเขยื้อนได้และกระเทียม กระตุกจะได้กลับเข้าที่

ยาสมุนไพรที่หมอยารักษานั้นจะเป็นยาสมุนไพรที่หมอยา หามาจากป่า แล้วจึงนำยาสมุนไพรนั้นไปตากแดดให้แห้ง ผสมกับสมุนไพรตัวอื่น แล้วนำสมุนไพรมารวมกันใส่ในหม้อ จึงเรียกยานั้นว่ายาหม้อ ในการรับประทานยาหม้อนั้นจะต้องแช่ยาไว้ในน้ำประมาณครึ่งชั่วโมงแล้วจึงดื่มยาให้ยาเดือด ส่วนมากจะดื่ม 3 เวลา 1 คือ น้ำที่ใส่ 3 ส่วน ดื่มจนน้ำเหือดแห้งให้เหลือ 1 ส่วน ยาหม้อนั้นจะใช้รักษาอาการเจ็บป่วยต่าง ๆ หรือสำหรับหญิงที่เพิ่งคลอดบุตร

ดังนั้นหมอยา จึงเป็นที่พึ่งพาของคนในหมู่บ้านแหลมฉบัง ในยามเจ็บป่วย คนในหมู่บ้านแหลมฉบังมีความเคารพในหมอยา เนื่องจากคิดว่าเพราะคาถาของหมอยาจึงทำให้อาการต่าง ๆ หายลง ชาวบ้านจึงไม่กล้าลบหลู่หมอยา (ผอຍ ព្រះនរោត្តម និង វិទ្យាសាស្ត្រ, 2545)

การเปลี่ยนแปลงของชุมชนแหลมฉบัง

ชุมชนแหลมฉบังได้มีการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เคยเป็นมาในอดีต โดยเป็นผลมาจากปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

การสร้างถนน

ผู้คนในหมู่บ้านแหลมฉบังในสมัยอดีต มักจะใช้เวลาติดต่อสัญจรโดยทางเรือเป็นเส้นทางหลัก แต่เมื่อในสมัยรัชกาลที่ 4 ประเทศไทยได้เริ่มมีการเปิดการค้ากับภายนอก ทำให้เกิดการพัฒนาด้านการสัญจร กล่าวคือ คนในหมู่บ้านจะเดินทางไปมาในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงหรือในละแวกนั้น เพื่อติดต่อสื่อสาร และแลกเปลี่ยนสินค้าของคนในหมู่บ้านกับหมู่บ้านอื่นคนมาคนนั้นมีการพัฒนาเริ่มต้นจากเส้นทางเกวียน เพื่อนำข้าวที่ปลูกได้ใส่เกวียนไปแลกกับสินค้าต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ๆ การสร้างเส้นทางเกวียนนั้นได้การเกณฑ์แรงงานของคนในหมู่บ้านทั้งหญิงและชาย แต่โดยมากจะเป็นแรงงานชาย ส่วนแรงงานหญิงจะอยู่บ้านเพื่อประกอบกิจการอื่น ๆ หรือมีการทำอาหารเลี้ยงผู้ที่มาช่วยในการสร้างเส้นทางเกวียน ซึ่งทำให้คนในหมู่บ้านสามารถติดต่อสื่อสารกับคนในหมู่บ้านต่าง ๆ ได้ แต่ในการเดินทางโดยใช้เส้นทางเกวียนจะลำบากมากในช่วงหน้าฝน เพราะเส้นทางเกวียนนั้นเวลาที่ฝนตกนั้นจะเป็นดินโคลนหนะยากต่อการเดินทาง การคมนาคมใน

สมัยนั้นลำบากมากจึงทำให้ชาวบ้านในหมู่บ้านได้มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มและปรึกษากับกำนัน เพื่อให้ทางการช่วยเหลือในการสร้างถนน เพื่อให้การคมนาคมสะดวกในการคมนาคมยิ่งขึ้น

กำนันจึงได้มีการนำเรื่องเข้าเสนอต่อนายอำเภอสมพร เพื่อขอความช่วยเหลือในการสร้างถนนลูกรัง ชาวบ้านรวมทั้งผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านได้รับความช่วยเหลือจากนายอำเภอสมพร ซึ่งเป็นข้าราชการที่ชาวบ้านในหมู่บ้านรู้จักกันดี เพราะนายอำเภอท่านนี้มีน้ำใจโอบอ้อมอารีแก่ชาวบ้านทุก ๆ คน เมื่อนายอำเภอสมพรได้นำดินแดงมาถมที่บริเวณทางเกวียนเก่ามาปรับปรุงเป็นถนนแทน แต่ทางราชการก็ยังไม่มียงบทำถนน เนื่องจากแรงงานในสมัยนั้นจะเป็นแรงงานคนไทยที่มีราคาสูง ทางราชการสามารถให้ได้แต่บงสนับสนุนในการให้ซื้อดินลูกรัง เพื่อสร้างถนนเท่านั้น ดังนั้นนายอำเภอสมพรจึงได้นำดินลูกรังมาลง โดยการไ้รถบรรทุกดินลูกรังตั้งแต่ ปากทางเข้าหมู่บ้านซึ่งติดกับถนนสุขุมวิทในปัจจุบัน ได้มีการตัดถนนผ่านเข้า หมู่บ้านแหลมฉบัง โดยการนำรถบรรทุกดินนำดินมาเทบริเวณหน้าทางเข้า และมีการเกณฑ์แรงงานชาวบ้านในหมู่บ้านมาช่วยกันขุดและกลับดินเพื่อให้เป็นถนนลูกรัง ในการกลดินเพื่อให้เรียบของชาวบ้านในหมู่บ้านจะใช้อุปกรณ์ในการกลับดินคือ จอบและเสียมเท่านั้น เมื่อกลับดินเรียบแล้วนั้นก็จะให้รถบรรทุกดินมาอีกในวันรุ่งขึ้นและเทดินลูกรังต่อจากบริเวณถนนที่ได้ทำการกลับให้เรียบร้อย (คุณวิเชียร เลียบทวี, 2545)

ในการสร้างถนนเข้าหมู่บ้านแหลมฉบังนั้นชาวบ้านในหมู่บ้านใช้แรงงานของตนเองเข้ามาช่วยกันทำถนน เนื่องมาจากสภาพของถนนทางเกวียนเป็นถนนที่ยากแก่การคมนาคม ถนนเป็นหลุมเป็นบ่อและไม่สะดวกสบาย ชาวบ้านจึงร่วมมือร่วมใจกันในการก่อสร้างถนนทางเข้าหมู่บ้าน จึงได้มีถนนลูกรังเข้ามาในหมู่บ้าน ในการร่วมแรงร่วมใจในการสร้างถนนครั้งนี้เป็นความภูมิใจของชาวบ้านในหมู่บ้าน เนื่องจากถนนนี้จะเป็นสิ่งที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน

การเข้ามาของไฟฟ้าและน้ำประปา

เมื่อพื้นที่ในชุมชนมีถนนแล้ว ความเจริญต่าง ๆ ก็เข้ามาเรื่อย ๆ สิ่ง que เข้ามาคือไฟฟ้าและน้ำประปา เมื่อระบบไฟฟ้าเข้ามาทำให้สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เข้ามาในหมู่บ้าน เช่น หม้อหุงข้าว ตู้เย็น ฯลฯ เมื่อเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เข้ามาจึงทำให้คนในหมู่บ้านเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตที่แต่ก่อนเคยหุงข้าวด้วยหม้อดิน ต้องก่อไฟ ต้องเทน้ำออก ทำให้ยุ่งยากเสียเวลา ดังนั้นเมื่อมีหม้อหุงข้าว หรือเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ คนในหมู่บ้านจึงต้องการเครื่องอำนวยความสะดวกเหล่านั้นดังนั้นชาวบ้านจึงต้องหาสิ่ง que มาแลกเปลี่ยนกับเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ก็คือเงินตรา

การเข้ามาของเงินตรา

ซึ่งในรัชสมัยของรัชกาลที่ 4 ได้มีการใช้ระบบเงินตราหรือเงินแปะ ซึ่งมีลักษณะเป็นโลหะอย่างแบน มีลักษณะแบน ๆ หน้าหนึ่งมีรูปพระมหาพิชัยมงกุฎอย่างกลางมีฉัตรกระหนาบอยู่สองข้าง มีกึ่งไม้แทรกอยู่ในท้องลาย อีกหน้าหนึ่งเป็นรูปจักร ใจกลางจักรมีรูปช้าง รอบวงจักรชั้นนอกของเหรียญบาทมีตัว 8 ดวงซึ่งทำด้วยเงิน รวมทั้งยังได้มีการทำการสัญญาเบาริงกับอังกฤษ ทำให้ประเทศไทยเปิดประตูทางการค้า ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ ด้านกับประชาชน อาทิเช่น ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง

เมื่อชาวบ้านในหมู่บ้านรู้จักระบบเงินตรา คนในหมู่บ้านจึงต้องมีการทำนามากขึ้นและจับปลามากขึ้น การทำนาให้ได้ผลผลิตมากขึ้นจะต้องเพิ่มพื้นที่ในการปลูกข้าว แต่พื้นที่ในการปลูกข้าวมีอยู่อย่างจำกัดรวมทั้งการปลูกข้าวเพื่อให้ครอบครัวตนเองรับประทานก็เพียงพอที่รับประทานครอบครัวเดียว จึงทำให้การประมงเป็นสิ่งที่ช่วยในการที่จะเพิ่มปริมาณผลผลิตได้ การจับปลาจึงเป็นผลผลิตในการค้าขาย ชาวบ้านจึงยึดการประมงเพื่อที่จะซื้อสินค้าและเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

ในการขายสินค้านั้นคนในหมู่บ้านจะต้องไปขายปลาที่ตลาดตาดำ ซึ่งตลาดตาดำนี้เป็นตลาดใหญ่ในอำเภอศรีราชา ตลาดนี้เป็นตลาดเดียวในแถบนี้ การเดินทางโดยมากจะใช้เวลาเดินทางเหนื่อยมากเนื่องจากคนในหมู่บ้านไม่มีเงินซื้อรถเพื่อบรรทุกของไปขาย คนในหมู่บ้านจึงต้องนำปลาใส่กระสอบเดินเท้าไปถึงตลาดตาดำ เมื่อถึงตลาดตาดำแล้วนั้นก็นำปลาไปขายเหมาให้กับแม่ค้าในตลาด หรือนำปลาที่จับได้มาขายเอง เพราะแม่ค้าจะซื้อปลาในราคาเหมาไม่เกิน 5 บาท

เมื่อได้เงินมาแล้วก็จะนำเงินนั้นมาซื้อสินค้าในตลาด เช่น ผักจุกกระเบต รานกแก้ว ซึ่งเป็นอย่างดีที่สุตรราคา 1.20 บาทหรือซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เมื่อซื้อสินค้าต่าง ๆ แล้วจึงเดินทางกลับ เมื่อคนในชุมชนรู้จักสินค้าต่าง ๆ มากขึ้นทำให้ต้องการสินค้าต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย จึงเป็นผลทำให้จะต้องจับปลาเพิ่มมากขึ้นตามลำดับความต้องการของตนเอง

(ผออย ถนอมรอด, 2545)

การเวนคืนที่ดินเพื่อสร้างนิคมอุตสาหกรรม

เมื่อความเจริญต่าง ๆ เข้ามาในประเทศเพิ่มมากขึ้น การพัฒนาประเทศก็เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาให้ประเทศเท่าเทียมกับประเทศตะวันตก ดังนั้นการเวนคืนที่ดินเพื่อสร้างนิคมอุตสาหกรรมจึงเกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศ เพื่อให้ประเทศเป็นแหล่งผลิตสินค้าต่าง ๆ และส่งออกไปขายยังต่างประเทศ

ในปี พ.ศ. 2516 ทางรัฐบาลจึงได้เวนคืนที่ดินบริเวณหมู่บ้านแหลมฉบังทั้งหมด ประมาณ 4,000 ไร่ และได้ยกเว้นให้เฉพาะพื้นที่วัดและบริเวณที่อยู่อาศัยของคนในหมู่บ้าน เป็นพื้นที่สีเขียวไม่ต้องถูกเวนคืน ในการเวนคืนครั้งนี้เป็นการเวนคืนที่ดินส่วนที่เป็นนาปลูกข้าวทั้งหมด ทำให้คนในหมู่บ้านไม่มีที่ดินปลูกข้าวเพื่อเลี้ยงชีพ คนในหมู่บ้านจึงต้องหันมาทำการประมงเป็น การเลี้ยงชีพทดแทนการปลูกข้าว และจะต้องหาปลาให้ได้มากเนื่องจากไม่มีข้าวในการรับประทาน จึงต้องซื้อข้าวจากตลาดเพื่อมารับประทานแทนการปลูกข้าวเองซึ่งผิดกับในสมัยก่อน (ผอ.ย วัฒนารอด และ ไผ่ วัฒนาวชิเรียร, 2545)

ในการเวนคืนครั้งนี้ชาวบ้านยินยอมที่จะยกที่ดินให้แก่หลวง เนื่องจากชาวบ้านได้มีความจงรักภักดีกับพระมหากษัตริย์ และคิดว่าในหลวงต้องการพื้นเข้ามาพัฒนาประเทศชาวบ้านจึง ต้องยอมให้กับทางราชการ การเวนคืนในครั้งนี้ทำให้วิถีชีวิตที่เคยพอยู่พอกินของคนในหมู่บ้าน กลายเป็นวิถีชีวิตที่กระเป๋ายึดกระเสี้ยนเพราะไม่มีข้าวกิน จะต้องจับปลาให้ได้มาก ๆ เพื่อขายปลว นั้นไปซื้อข้าวสาร ในการดำรงชีวิต ดังนั้นชาวบ้านจึงได้ยึดอาชีพประมงเป็นอาชีพเดียวในการ ดำรงชีพ

ในแผนการการเวนคืนที่ดินดังกล่าว เพื่อสร้างนิคมอุตสาหกรรมยังครอบคลุมไปถึงการ สร้างท่าเทียบเรือขายฝั่งขนถ่ายสินค้าของผู้ประกอบการหรือชาวไร่ชาวนาจากภาคต่าง ๆ ทาง การทำเรือ ๆ ได้มีการส่งเสริมให้ใช้เรือในการขนส่งมากกว่าการขนส่งโดยทางรถ ในบริเวณพื้นที่ดัง กล่าวถ้าขนส่งทางรถจะทำให้ค่าใช้จ่ายสูง ค่าขนส่งทางรถคิดเป็น 36-40 เปอร์เซ็นต์ ของมูลค่า สินค้า ในประเทศที่เจริญแล้วค่าขนส่งสินค้าจะไม่เกิน 15 เปอร์เซ็นต์ จึงทำให้ลดต้นทุนในการ ขนส่งได้อย่างมาก ทำให้ราคาสินค้าลดลง เมื่อราคาสินค้าลดลงแล้วนั้น ระบบเศรษฐกิจก็จะมี สภาพคล่องตัวคนในประเทศและต่างประเทศก็จะได้รับสินค้าที่มีคุณภาพดีราคาถูก

แต่ในสภาวะปัจจุบันการทำเรือ ๆ ไม่สามารถทำให้ท่าเรือเป็นท่าเทียบเรือที่สมบูรณ์ได้ จึงต้องยอมให้ประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นคู่ค้ากับไทย เช่น ประเทศ เวียดนาม มาเลเซียและสิงคโปร์ เป็นศูนย์กลางในการขนส่งทางเรือ ทาง การทำเรือไม่สามารถเป็นอินเตอร์เนื่องจากขาดอีก 2 สิ่ง คือ ท่าเทียบเรือขายฝั่งและท่าเรือขนาดเล็ก ทั้งสองทำนั้นเมื่อสร้างเสร็จจะสามารถรองรับ นักท่องเที่ยวที่เดินทางทางเรือ อีกทั้งรองรับสินค้าทางการเกษตรที่ขนส่งทางเรือขนาดเล็กได้ อย่างสะดวก ทำให้มีผลประโยชน์แก่คนในประเทศเป็นอย่างมาก(วินิจ ปิณฑวนิช, 2545)

ความขัดแย้งที่เกี่ยวกับการจัดการกรรมสิทธิ์ที่ดิน

การจัดการที่ดินของคนไทยนับมาตั้งแต่สมัยอยุธยาเป็นราชธานีได้มีกฎหมายพระราช ใช้อัน พ.ศ. 1903 ซึ่งที่ดินในเมืองหลวงซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยและที่ดินนอกเมืองหลวง ซึ่งใช้อยู่อาศัย

และทำการเพาะปลูกเป็นที่หลงทั้งหมด ราษฎรจะจับจองยึดถือเอาเป็นกรรมสิทธิ์ของตนไม่ได้ ราษฎรได้สิทธิเพียงครอบครองเท่านั้น ผู้ครอบครองต้องทำที่ดินให้เกิดประโยชน์ ถ้าไม่ทำประโยชน์ทิ้งไว้เปล่า ๆ ทางกรมจะเรียกสิทธินั้นคืน

นโยบายที่ดินของสมเด็จพระรามาธิบดีแตกต่างกันกับนโยบายของพระยารามคำแหง อย่างตรงกันข้าม การที่สมเด็จพระรามาธิบดีไม่ให้อาษฎรมีกรรมสิทธิ์ที่ดิน และไม่ให้ซื้อขายที่ดิน เพราะมีวัตถุประสงค์เนื่องมาจากการให้อาษฎรขนขาย “สร้างป่าเป็นนา” หรือจับจองที่ดินรกร้างว่างเปล่าเพราะผู้ครอบครองเดิมทอดทิ้ง ให้เกิดเป็นนาใหม่ ๆ ขึ้นมา

ในสมัยสุโขทัยไม่มีการระบุชัดเจนเรื่องกรรมสิทธิ์ที่ดิน แต่เน้นย้ำในการให้ความสำคัญกับผลผลิต หลักฐานนี้อยู่ในศิลาจารึกที่ 1 ว่า “ ป่าหมาก ป่าพลู หัวเมืองทุกแห่ง ป่าพร้าวก็หลาย ในเมืองนี้ ปาลางก็หลายในเมืองนี้ หมากม่วงก็หลายในเมืองนี้ หมากขามก็หลายในเมืองนี้ ใครสร้างได้ไว้ให้แกมัน....” (ชัย เรื่องศิลป์, 2516, หน้า 62)

ตามกฎหมายซึ่งบังคับใช้มาตั้งแต่สมัยอยุธยา บัญญัติไว้ว่าที่ดินทั้งหมดเป็นของพระมหากษัตริย์ การที่ราษฎรมีสิทธิครอบครอง เป็นเพราะได้รับพระบรมราชานุญาต ครั้นเมื่อพระมหากษัตริย์ มีพระบรมราชานุญาตให้อาษฎรมีสิทธิครอบครองที่ดินได้แล้วก็มีความจำเป็นต้องออกไปสำคัญสำหรับที่ดินให้แก่ราษฎรไว้เป็นหลักฐานสำหรับที่ดินที่มั่นคงเรียบร้อย ย่อมเป็นสาเหตุหนึ่งที่จะก่อให้เกิดความสงบสุข ทุกคนมีที่ดินเป็นที่ยอยู่อาศัย ที่ทำกินก็จะไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน

ด้านสิทธิของทางราษฎร แม้จะมีสิทธิเพียงทำกินในที่ดินเท่านั้น แต่ในขณะเดียวกันกฎหมายก็ได้กำหนดให้อาษฎรผู้จับจองทำหนังสือสำคัญสำหรับที่ดิน เพื่อเป็นเครื่องยืนยันสิทธิของตนเหนือที่นั้น ราษฎรต้อง ขอโฉนดเสนาเจ้าสัวไว้เป็นสำคัญ พร้อมกันนั้นก็ระบุถึงสิทธิของทางราษฎรในการขาย จำนอง ให้เช่า ให้เป็นมรดก แต่ไม่ตัดสิทธิของพระมหากษัตริย์ในฐานะที่ทรงเป็นเจ้าของที่ดิน

“โฉนดตราแดง ตราจอง ใบเหี้ยมย่าต่าง ๆ ซึ่งเป็นหนังสือให้อนุญาตให้อาษฎรทำกินในที่ซึ่งเป็นของพระองค์เท่านั้น แม้ว่าที่ดินไม่เป็นของพระเจ้าอยู่หัวแล้ว ก็จะไม่ทรงไล่คนออกจากที่ดินไม่ได้เลย ราษฎรก็จะต้องถือโฉนดตราแดง ตราจอง อย่างไร หนังสือสำคัญต่าง ๆ สำหรับที่ดินที่ว่าเป็นสิทธิก็ไม่ได้ แปลว่าทรงพระบรมเดชานุภาพจากที่นั้นให้แก่ผู้อื่นไปเป็นเด็ดขาด เห็นได้โดยง่ายโดยการที่อะไรที่มีโฉนดตราแดงก็ดีเหมือนกัน เพราะเหตุนี้คำที่เรียกว่าเป็นสิทธิ นั้น แปลแต่ว่าเป็นสิทธิในระหว่างราษฎรกันและกัน หาเป็นสิทธิจนถึงตัดพระบรมเดชานุภาพไม่ “ (แผนกประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520, หน้า 198)

ใบสำคัญสำหรับที่ดินซึ่งทางราชการออกให้แก่ราษฎรมี 6 ชนิดคือ

1. ตราแดง ข้าหลวงเดินนาเป็นผู้ออกให้สำหรับที่นาเพื่อเก็บอากรค่านา เป็นหนังสือถือครองที่ดินได้ 10 ปี ออกในบริเวณหัวเมืองคือ กรุงเก่า อ่างทอง สุพรรณบุรีและลพบุรี โดยให้แขวงเป็นผู้รับรองการเปลี่ยนแปลงสิทธิได้เพียงผู้เดียว ออกในสมัยพระยาสุรศักดิ์มนตรีดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ สมัย ร.5 (วารสารศิลปวัฒนธรรม, 2546, หน้า 65)
2. โฉนดสวน ออกให้สำหรับที่สวน มีบัญชีรายชื้อต้นไม้ ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป และกำหนดอัตราค่าอากรไว้ด้วย ข้าหลวงเดินสวนเป็นผู้ออกให้
3. โฉนดป่า เป็นหนังสือสำคัญออกให้สำหรับที่สวนผลไม้ล้มลุก เก็บอากรตามเนื้อที่โฉนด
4. โฉนดตราจองอย่างเก่า เป็นหนังสืออนุญาตให้เข้าจับจองที่ดิน ข้าหลวงกรมนาเป็นผู้ออกให้ในระหว่างเดินสำรวจ เพื่อเก็บค่าอากรค่านา จะได้ไม่ต้องเดินบ่อย
5. ใบเหี้ยบย้อยอย่างเก่า เป็นกระดาษข่อยเขียนด้วยดินสอดำ กำนันเป็นผู้ออกให้สำหรับอนุญาตให้จับจองที่ดิน ไม่มีแบบอย่างใด ๆ
6. หนังสือสำคัญสำหรับบ้าน เป็นหนังสือสำคัญสำหรับที่บ้านออกให้สำหรับสร้างบ้าน (วารสารศิลปวัฒนธรรม, 2546, หน้า 63)

การยอมรับกรรมสิทธิในที่ดินของราษฎรครั้งแรกปรากฏขึ้นในรัชกาลที่ 4 เมื่อมีการจ่ายค่าที่ดินให้แก่ราษฎรเพื่อการทำนาส่งข้าวขายออกนอกประเทศ ต่อมาในปี รศ.120 (พ.ศ. 2444) ได้มีประกาศออกโฉนดที่ดินแบบใหม่ในบริเวณมณฑลกรุงเก่าและเริ่มออกโฉนดให้แก่ราษฎรเป็นครั้งแรก ต่อมาในปี รศ.127 (พ.ศ. 2451) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดให้ตราพระราชบัญญัติที่ดิน โฉนดที่ดินแบบใหม่จึงเปลี่ยนชื่อเรียกว่า "โฉนดที่ดินแบบใหม่" (ชัยเรืองศิลป์, 2516, หน้า 121-125)

การได้มาซึ่งกรรมสิทธิในที่ดินของชุมชนแหลมฉบัง

การได้มาซึ่งกรรมสิทธิที่ดินในสมัยก่อนของคนในหมู่บ้าน โดยทั่วไปสามารถแบ่งได้ 2 ประเภท คือ การได้ที่ที่ยังไม่มีเจ้าของประเภทหนึ่งและการได้ที่ที่มีเจ้าของแล้วอีกประเภทหนึ่ง ประเภทแรกได้แก่ การจับจอง และการรับพระราชทาน ส่วนประเภทหลังคือการซื้อขาย การยกให้ทางมรดก

การจับจองหรือการจอง คือการเข้าไปหักร้างถางพงในที่ดินรกร้างว่างเปล่าอยู่ และยึดถือที่ดินนั้นไว้เป็นของตนเพื่อเป็นที่ทำมาหากิน การที่ผู้แผ้วถางได้สิทธิเป็นของที่ดินเป็นสิทธิตามประเพณี เพราะหากที่ดินมีราคาก็เนื่องมาจากความบุกเบิกของผู้คนเอง วิธีการจับจองที่ป่า มีวิธี

การปักไม้หรือล้อมรั้วไว้เป็นเขตให้เห็นอย่างชัดเจน เมื่อมีการปักเขตแล้วจึงมีสิทธิในการแผ้วถางที่ได้แต่ผู้เดียว ถ้าผู้อื่นทำก็ถือว่าเป็นการละเมิด

ในการจัดการที่ดินเพื่อเป็นกรรมสิทธิ์ ในหมู่บ้านแหลมฉบัง เมื่อครั้งอดีตนั้นจะใช้การจับจองและการบุกรุกเพื่อให้ได้มาซึ่งพื้นที่ในการทำการเกษตรและที่อยู่อาศัย ใครที่มีกำลังในการถางปามากก็จะมีพื้นที่ในการเกษตรมาก เมื่อต้องการที่ดินตรงไหนก็มีการจับจองโดยการปลูกสร้างบ้านเรือนไว้เพื่ออยู่อาศัยเมื่อต้องการพื้นที่ในการเกษตรก็มีการบุกรุกที่ดินบริเวณที่ว่างหรือที่รกร้างในแถบบริเวณที่ตนอยู่อาศัย กรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน เมื่อสมัย ร.4 ได้มีประกาศ 2 ฉบับออกมา คือ ประกาศกำหนดที่ดินให้ขายให้เช่าแก่คนนอกประเทศฉบับหนึ่ง กับประกาศฝรั่งทำหนังสือสัญญาอีกฉบับหนึ่งออกประกาศในเดือนเจ็ด ปีมะโรง นักษัตริย์ทั้งสองฉบับ ซึ่งเป็นที่มาของกรรมสิทธิ์ที่ดิน

การจับจองที่ดินในหมู่บ้านแหลมฉบังได้มีการเริ่มต้นจากการบุกรุกแผ้วถางที่ป่าเพื่อนำที่ดินมาประกอบอาชีพ ทำนา และสร้างที่อยู่อาศัย การจับจองที่ดินของชาวบ้านแหลมฉบังเมื่อมีการบุกรุกที่ดินรกร้างว่างเปล่าแล้วนั้นจะมีการแสดงอาณาเขตในการจับจองคือการ ปักไม้เพื่อแสดงขอบเขตของตนเอง

ในการออกโฉนดที่ดินของคนในหมู่บ้านแหลมฉบังในอดีตนั้น ออกโดยกำนันนา (โถม วัฒนะวิเชียร, 2545) ผู้ซึ่งทำหน้าที่ในการเก็บค่าอากรนาของคนในหมู่บ้าน ซึ่งมีกฎหมายที่ดินฉบับ พ.ศ.1903 ซึ่งระบุเจ้าหน้าที่ในการออกโฉนดว่า ได้แก่ นายน้ำ นายอากร กำนันนา ซึ่งกฎหมายที่ดินนี้ได้พูดถึงการออกโฉนดว่า “นายน้ำ นายอากร เสนา กำนันนา ให้โฉนดฎีกาตราสำคัญไว้แก่ราษฎร ผู้ทำละหานไร่นาเรือกลสวน ทานว่าพึงได้” เท่ากับเป็นการบังคับราษฎรที่ทำการจับสัตว์น้ำ ทำไร่ ทำนา ทำสวน ให้แจ้งความต่อเจ้าหน้าที่เพื่อออกโฉนดโฉนดที่ดินให้ยึดถือกฎหมายที่ดิน ศักราช 1263 (พ.ศ.2444)ว่าโฉนดที่ดินต้องได้มีการระบุถึงความสำคัญ 5 ข้อคือ (1) เจ้าของที่ดิน ชื่ออะไร (2) ที่อยู่ของเจ้าของที่ดิน (3) ที่ดินอยู่ตำบลอะไร (4) สร้างเล็กร้างป่าเป็นที่เพาะปลูกเมื่อปีใด (5) เนื้อที่ของที่ดิน (โถม วัฒนะวิเชียร, 2545)

การแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินของตนเอง ชาวบ้านในหมู่บ้านจะมี “ตราจองอย่างเก่า” ซึ่งมาจากการที่ข้าหลวงกรมนาเป็นผู้ออกให้เป็นหลักฐานในการอ้างถึงถึงสิทธิในการครอบครองที่ดิน โดยที่คนในหมู่บ้านเดินทางไปติดต่อกับทางราชการ เพื่อให้ข้าหลวงกรมนามาสำรวจพื้นที่ เพื่อแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ต่อมาในสมัย ร.ศ.120 ได้มีการเปลี่ยนโฉนดแบบใหม่ จะต้องมีการระบุสิ่งต่าง ๆ เข้าไปในใบโฉนด ไม่ใช่เป็นเพียงตราจองเท่านั้น ดังนั้นชาวบ้านในหมู่บ้านแหลมฉบังจึงได้มีการ

เปลี่ยนเป็นโฉนดแบบใหม่กับทางราชการ ในขณะนั้นได้มีการระบุชื่อว่า พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มอบไว้ให้แก่อำมาตย์ อำแดง

การระบุชื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ก็เนื่องมาจากท่านได้มีการเสด็จประพาสหมู่บ้านแหลมฉบังซึ่งติดทะเล เป็นทางผ่านของเรือพระที่นั่ง พระองค์ได้เห็นประชาชนในหมู่บ้านได้บุกรุกที่ดิน พระองค์จึงสั่งให้ทางการออกกรรมสิทธิ์ให้กับคนในชุมชน ในการออกกรรมสิทธิ์คนในชุมชนจะต้องไปติดต่อกับทางราชการ เพื่อให้ได้กรรมสิทธิ์ที่ถูกต้องในการออกกรรมสิทธิ์ ซึ่งสามารถทำให้กรรมสิทธิ์ในการถือครองสมบูรณ์ เนื่องมาจากได้มีการเปลี่ยนระบบโฉนด เป็น “ระบบโฉนดแผนที่” ที่ระบุที่ตั้งและแสดงอาณาเขตของกรรมสิทธิ์ไว้อย่างครบถ้วน (แผนกประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520, หน้า 201-202)

ในปี พ.ศ.2451 (รศ.127) มีการพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดินให้เปลี่ยนหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินทุกรูปแบบเป็นโฉนดแผนที่ทั้งหมด เพื่อสะดวกต่อการพิพาทภาคีความและจัดระเบียบกฎหมายที่ดินใหม่

คนในหมู่บ้านแหลมฉบังสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่มีโฉนดที่ดินและกลุ่มที่ไม่มีโฉนดที่ดิน ซึ่งกลุ่มที่มีโฉนดที่ดินนั้นจะมีมาตั้งแต่ในสมัยรัชกาลที่ 5 ส่วนกลุ่มที่ไม่มีโฉนดที่ดินจะเป็นพื้นที่สาธารณะ

ความขัดแย้งเกี่ยวกับการเวนคืนที่ดิน

ความขัดแย้งระหว่างรัฐกับราษฎรในชุมชนแหลมฉบังเกิดขึ้นเมื่อทางการได้เข้ามาเวนคืนที่ดินในหมู่บ้านแหลมฉบัง เพื่อสร้างท่าเรือแหลมฉบัง ความพยายามเวนคืนที่ดินดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาแก่คนในชุมชนในด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก รวมทั้งความสัมพันธ์ที่แอบแฝงอยู่ในความเป็นเครือญาติ ดังนั้นคนในหมู่บ้านจึงรวมตัวขึ้นเพื่อต่อต้านการเกิดปัญหาดังกล่าว ซึ่งสาเหตุของปัญหา มีดังนี้

การกำหนดนโยบายการเวนคืนที่ดินมีความผิดพลาด

นโยบายการเวนคืนที่ดินในเขตหมู่บ้านแหลมฉบังนั้น ได้มีการออกพระราชบัญญัติในปี พ.ศ. 2516 ไว้ได้มีการเวนคืนที่ดินบริเวณหมู่บ้านเพื่อสร้างท่าเรือแหลมฉบัง พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการกำหนดเขตเวนคืนที่ดินบริเวณที่ชาวบ้านอยู่อาศัย โดยมีการยกเว้นที่วัดแหลมฉบัง และได้กำหนดว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่สีเขียว ไม่มี การเวนคืนที่ดินเพื่อสร้างการท่าเรือ

ในปี พ.ศ.2521 ทางภาครัฐได้ออกพระราชบัญญัติให้เวนคืนพื้นที่แหลมฉบังทั้งหมดในรวมทั้งเขตพื้นที่สีเขียวทั้งหมดในเขตตำบลทุ่งสุขลา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี มีทั้งหมด 10 หมู่บ้านที่ได้รับการเวนคืนคือ

หมู่ที่ 1 บ้านเนินพยอม

หมู่ที่ 2 บ้านทุ่ง

หมู่ที่ 3 บ้านแหลมฉบัง

หมู่ที่ 4 บ้านเนิน

หมู่ที่ 5 บ้านนา

หมู่ที่ 6 บ้านทุ่งวัง

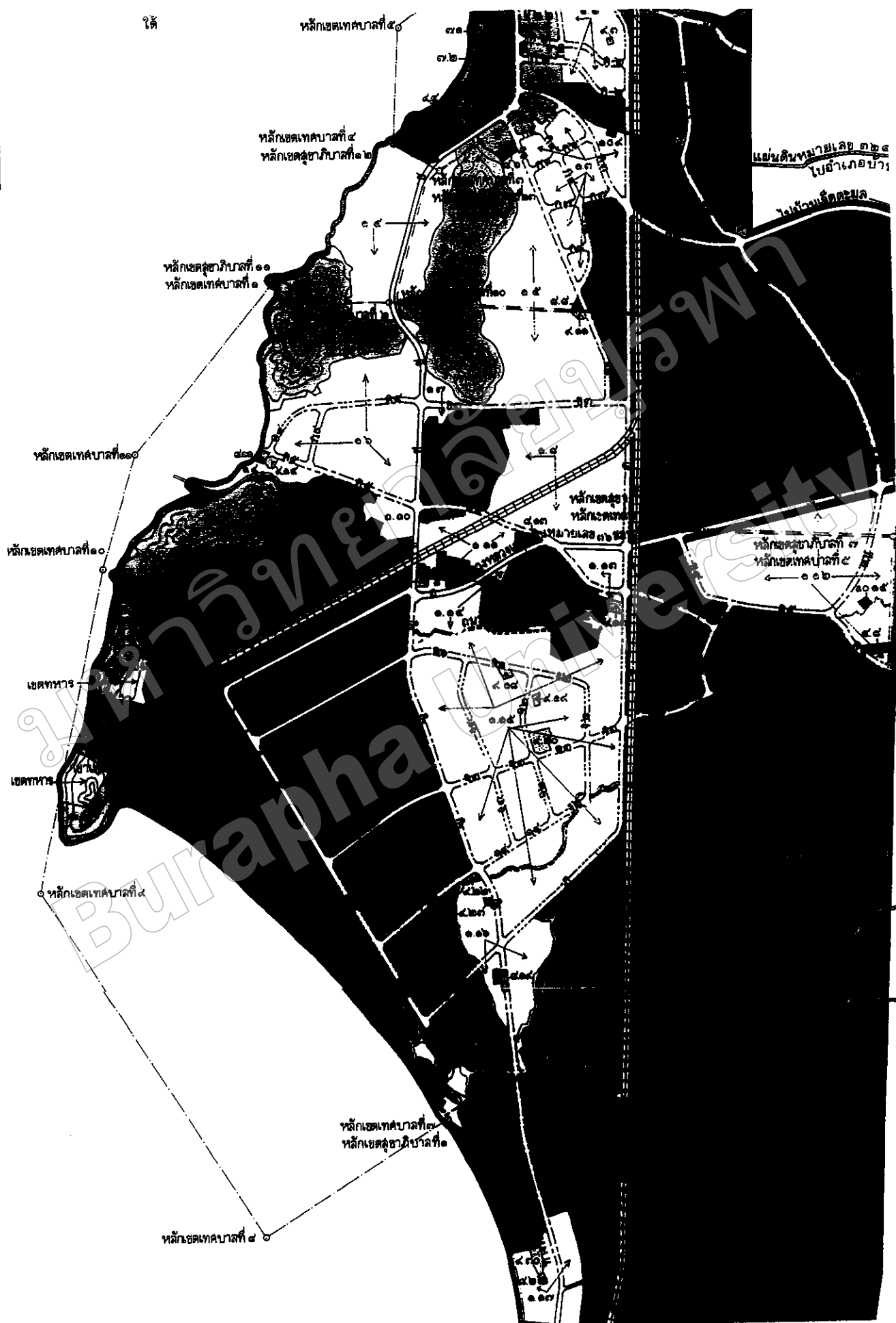
หมู่ที่ 7 ตลาดอ่าวอุดม

หมู่ที่ 8 หนองกระบก

หมู่ที่ 9 หนองแร

หมู่ที่ 10 บ้านหนองเปิดหาย

ผังแผนที่ในภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่าพื้นที่สีม่วงเป็นพื้นที่เวนคืนเพื่ออุตสาหกรรมและ
การทำเรือ ฯ บริเวณหมู่บ้านแหลมฉบังจะอยู่ติดกับบริเวณภูเขาแหลมฉบัง

จึงทำให้คนในหมู่บ้านไม่พอใจเป็นอย่างมาก พระราชบัญญัติเวนคืนที่ดินดังกล่าวเป็นต้นเหตุในการสร้างความไม่เข้าใจระหว่างประชาชนกับรัฐ ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งตามมา พื้นที่แหลมฉบังที่เป็นปัญหาเป็นพื้นที่ที่อยู่อาศัยของคนในหมู่บ้าน มีพื้นที่ประมาณ 400 ไร่ มีคนอาศัยอยู่ประมาณ 300 ครอบครัว โดยถูกรวมอยู่ในพ.ร.บ.เวนคืน พ.ศ.2521ด้วย การทำเรื่องเป็นผู้ได้รับมอบหมายให้สร้างท่าเทียบเรือในพื้นที่ดังกล่าว

“พวกเราเห็นว่าในช่วงแรก ๆ มีการยกเว้น แต่ต่อมาภายหลังก็รวมเข้าไปด้วย” (ทองใบทองเปาว์, 2537, หน้า 18)

คนในหมู่บ้านแหลมฉบัง จึงเกิดความรู้สึกไม่มั่นคงในนโยบายของรัฐบาลว่าต้องการที่ดินบริเวณที่เป็นที่อยู่อาศัยของชาวบ้านเพื่อต้องการผลประโยชน์สิ่งใด จึงได้ทำการออกพระราชบัญญัติในการเวนคืนที่วัด เมื่อในครั้งแรกได้มีการยกเว้นให้เป็นพื้นที่สีเขียว อีกทั้งการเกลี้ยกล่อมของการทางเรือให้ชาวบ้านย้ายออกจากพื้นที่นั้น ได้ใช้วิธีการที่ค่อนข้างจะรุนแรง โดยการประกาศว่าชาวบ้านจะต้องออกจากพื้นที่ภายใน วัน สำหรับชาวบ้านที่ได้ยอมลงลายมือมอบที่ดินเพื่อเป็นที่ของการทำเรือ ชาวบ้านส่วนใหญ่ที่ยอมลงลายมือมอบอำนาจให้กับการทำเรือ นั้น จะเป็นคนชราเสียโดยมาก เนื่องมาจากทางการทำเรือได้มีการอ้างถึงสิทธิทางกฎหมาย ชาวบ้านในหมู่บ้านที่มีการศึกษาทางด้านกฎหมายน้อยรวมทั้งการเกรงกลัวอำนาจทางกฎหมายบ้านเมืองจึงได้ยอมมอบอำนาจให้กับการทำเรือ

รวมทั้งการที่การทำเรือได้นำเอาตำรวจเข้ามาในพื้นที่ดังกล่าว เพื่อให้มาจับชาวบ้านที่ไม่ยอมย้ายออกจากพื้นที่หลังจากได้ลงลายมือมอบอำนาจให้กับการทำเรือไปแล้ว อีกทั้งในการเกลี้ยกล่อมของการทำเรือได้มีการบอกว่าชาวบ้านได้ยอมเซ็นมอบอำนาจไปแล้ว แล้วจะอยู่ต่อทำไม ชาวบ้านที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ จึงได้ยินยอมเซ็นมอบอำนาจให้กับการทำเรือ

“ในสมัยรัฐบาลนายพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ชาวบ้านไม่รู้ว่าเวนคืนคืออะไร พูดแต่ในสิ่งดี ๆ จะมีท่าเรือ คนในแหลมฉบังจะรวย จะเอาชาวบ้านในแหลมฉบังเข้ามาทำงาน แต่จริง ๆ ไม่ทำเหมือนคำพูด แต่ก่อนคนฉลาดน้อย เคยมาบอกว่ารัฐเวนคืน เราก็ตัดขึ้นยาก บางคนก็ยอมแค่หลอกว่าเอาเงินมากินดอกดีกว่า ผลสุดท้ายได้เงินไม่เท่าไร ให้ไร่ละ 30,000 เอง ตัดถนนสายดำให้ไร่ละ 50,000 ไม่ซึกจะไปตัดไม้ซุงก็ไปไม่รอด พวกเขามีลายลักษณ์อักษรมีอำนาจเหนือกว่า” (โฉม วัฒนธรรมวิเชียร, 2545)

พื้นที่บริเวณแหลมฉบัง 10,000 กว่าไร่ ได้ถูกเวนคืนไปเพื่อสร้างนิคมอุตสาหกรรมประมาณ 6,340 ไร่และท่าเทียบเรือน้ำลึกเพื่อการขนส่งสินค้าประมาณ 3,556 ไร่ จึงเหลือพื้นที่ที่เป็นที่อยู่อาศัยของคนในชุมชนเพียง 400 กว่าไร่เท่านั้น เมื่อพื้นที่ส่วนบนของแหลมฉบัง ที่เคยทำ

การเกษตรมีพื้นที่ประมาณ 2,120 ไร่ถูกเวนคืนไปเพื่อสร้างนิคมอุตสาหกรรม คนในหมู่บ้านจึงต้องอาศัยอาศัยประมงเพียงอย่างเดียวในการเลี้ยงชีพ จึงทำให้อาชีพประมงได้กลายเป็นอาชีพหลักของคนในหมู่บ้าน

จะเห็นได้ว่าในปี 2521 นโยบายการเวนคืนที่ดินได้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านความต้องการพื้นที่เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมและการสร้างท่าเรือพาณิชย์ เมื่อนโยบายเกิดความไม่แน่นอน จึงเป็นผลให้เกิดผลกระทบต่อคนในชุมชน กล่าวคือ รัฐบาลไม่สามารถอธิบายถึงความผิดพลาดในการต้องการใช้พื้นที่ ทำให้คนในหมู่บ้านไม่เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของรัฐบาล จึงทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้น ซึ่งมีจุดเริ่มต้นมาจากความผิดพลาดทางนโยบาย

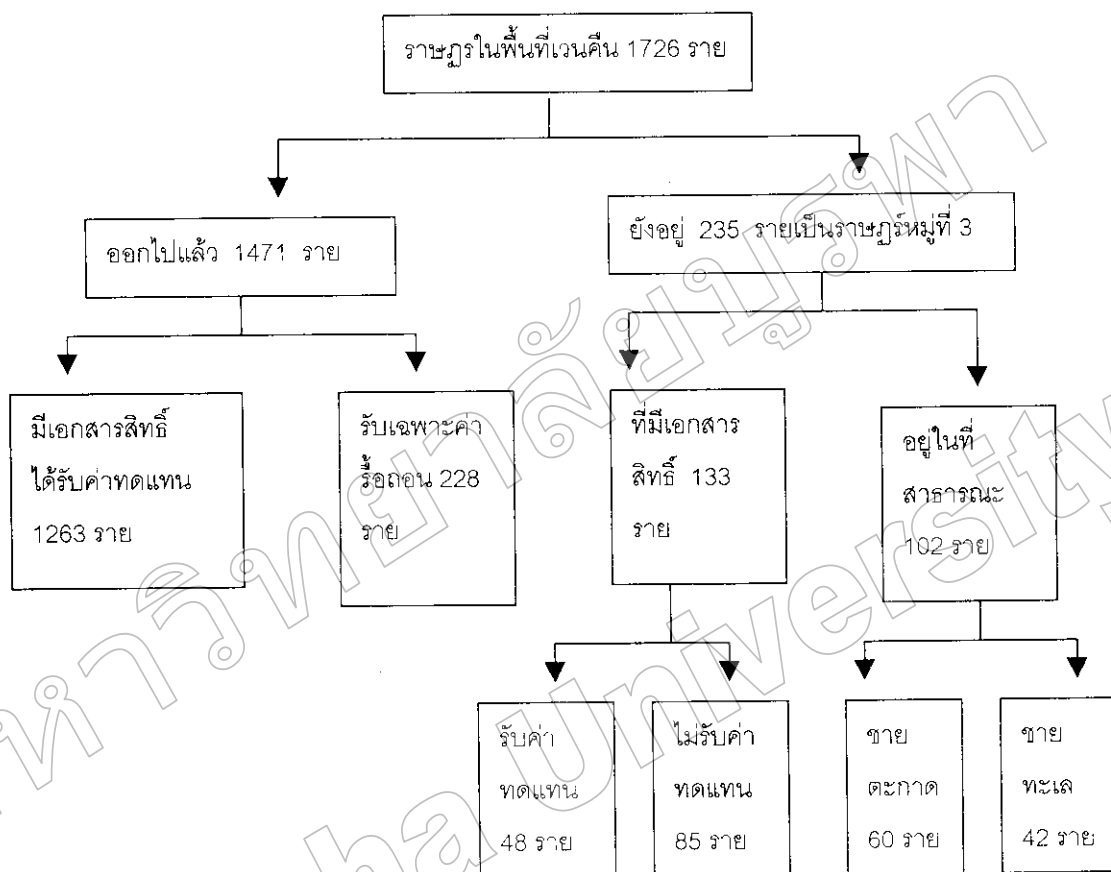
การนำนโยบายไปปฏิบัติของทางการท่าเรือฯ

การทำเรือได้มีการวางแผนนโยบายแล้ว ก็ได้มีนโยบายต่าง ๆ มาปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลตามความคาดหมาย มีกระบวนการดังนี้ (วินิจ ปิณฑวนิช, 2545) ในการเวนคืนสามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มดังนี้คือ

1. กลุ่มผู้มีเอกสารสิทธิในที่ดิน การทำเรือจะจ่ายค่าตอบแทนเป็นค่าเวนคืนที่ดินพร้อมทั้งราคาส่งก่อสร้างที่ต้องรื้อถอน ตามราคาประเมินที่ดิน ซึ่งทางราชการได้ประเมินราคาที่ดินไว้เมื่อ พ.ศ. 2516 เมื่อราษฎรเหล่านี้นัดลงรับค่าทดแทนและรื้อถอนแล้ว จะต้องอพยพออกไปจากพื้นที่ในเวลาที่กำหนด
2. กลุ่มผู้ที่อยู่อาศัยในที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิในการครอบครองที่ดิน การทำเรือจะจ่ายให้เฉพาะค่ารื้อถอนสิ่งปลูกสร้างโดยจังหวัดชลบุรี และการทำเรือแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการปรับปรุงที่ดินสาธารณะหมู่บ้านหนองคล้า ตำบลบึง อำเภอสัตร์ราช เนื้อทั้งหมดประมาณ 144 ไร่ จัดแบ่งที่ดินแปลงละ 100 ตารางวา ต่อหนึ่งครอบครัว จำนวน 239 แปลง จัดทำถนนสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เช่น ไฟฟ้าเจาะบ่อบาดาล ใช้งบประมาณ 3,618,000 บาท สำหรับราษฎรที่มีได้ประกอบอาชีพประมงเป็นที่ยู้อาศัยและปรับปรุงที่สาธารณูปโภคคลองบางละมุง เนื้อที่ประมาณ 20 ไร่ จัดแบ่งที่ดินแปลงละ 60 ตารางวาต่อหนึ่งครอบครัว จำนวน 49 หลัง จัดทำถนนสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เช่น ไฟฟ้าถึงเก็บน้ำฝน ใช้งบประมาณ 1,832,800 บาท สำหรับราษฎรที่ประกอบอาชีพประมง

ผลจากการนำนโยบายไปปฏิบัติพบว่าชาวบ้านในหมู่บ้านแหลมฉบังมีความขัดแย้งกับทางภาครัฐ ก็คือ ทางการทำเรือ การปฏิบัติของท่าเรือต่อประชาชนใช้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และความไม่แน่นอนของนโยบายจึงทำให้ชาวบ้านในหมู่บ้านแหลมฉบังรวมตัวกันเพื่อต่อต้านการเวนคืนที่ดินเพื่อสร้างท่าเรือแหลมฉบัง จึงทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างการทำเรือกับชาวบ้าน

ในหมู่บ้านตั้งแต่ปี พ.ศ.2521 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน รวมระยะเวลาความขัดแย้ง 25 ปี เป็นความขัดแย้งที่ยืดเยื้อ

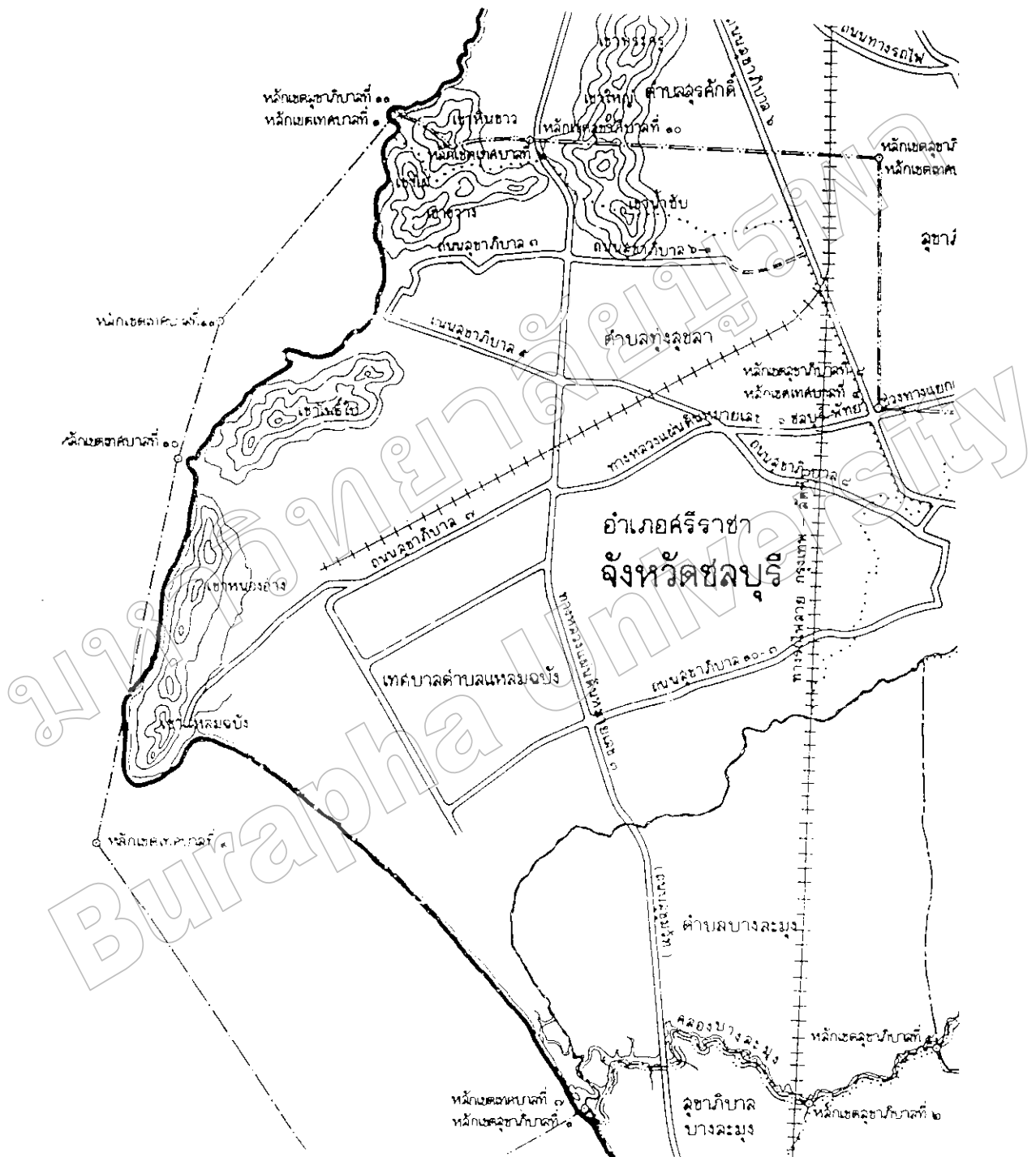

ภาพที่ 3 แสดงภาพการเวนคืนของราษฎรในหมู่บ้าน

จากภาพดังกล่าวจะเห็นได้ว่าราษฎรในพื้นที่โฉนดมีจำนวน 1,726 ราย ได้ออกไปแล้วจำนวน 1,471 ราย และยังมีราษฎรอาศัยอยู่ 235 รายสามารถแบ่งเป็นราษฎรที่ได้ย้ายออกไปแล้วเป็นผู้ที่มีเอกสารสิทธิ์ได้รับค่าทดแทน 1,263 ราย รับเฉพาะค่ารื้อถอน 228 ส่วนราษฎรที่ยังไม่ยอมย้ายออกเป็นราษฎรหมู่ที่ 3 สามารถแบ่งเป็นผู้ที่มีเอกสารสิทธิ์ 133 ราย อยู่ในที่สาธารณะ 102 ผู้ที่มีเอกสารสิทธิ์นั้น ได้รับค่าทดแทนจำนวน 48 รายและยังไม่ยอมย้ายออกไป ผู้ที่ไม่รับค่าทดแทนมีจำนวน 85 ราย ผู้ที่อยู่ในที่สาธารณะสามารถแบ่งเป็นบริเวณ ชายตะกาดจำนวน 60 ราย และบริเวณชายทะเล จำนวน 42 ราย

สาเหตุของปัญหาความขัดแย้งระหว่างการทำเรือกบกับคนในชุมชนแหลมฉิมมาจากการกำหนดนโยบายการบังคับเวนคืนของรัฐในรูปแบ การเวนคืนนโยบายแบบบนลงล่าง โดยการหาเรือก

ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างสิทธิชุมชนกับสิทธิของรัฐ ความขัดแย้งรุนแรงขึ้น เมื่อการทำเรื่องได้
ใช้วิธีการสร้างวาทกรรมหรือการใช้อำนาจของรัฐ

ภาพที่ 4 ภาพบริเวณโดยรวมทั้งหมดของเขตตำบลทุ่งสุขลา